

**EKONOMICKÁ UNIVERZITA V BRATISLAVE
FAKULTA HOSPODÁRSKEJ INFORMATIKY**

Evidenčné číslo: 103002/B/2024/421000430050

**APLIKÁCIA OCENENIA MAJETKU
VLASTNÝMI NÁKLADMI NA KONKRÉTNOM
PRÍKLADE**

Bakalárska práca

2024

Darina Rajmová

**EKONOMICKÁ UNIVERZITA V BRATISLAVE
FAKULTA HOSPODÁRSKEJ INFORMATIKY**

**APLIKÁCIA OCENENIA MAJETKU
VLASTNÝMI NÁKLADMI NA KONKRÉTNOM
PRÍKLADE**

Bakalárska práca

Študijný program: Účtovníctvo
Študijný odbor: Ekonómia a manažment
Školiace pracovisko: Katedra účtovníctva a audítorstva
Vedúci záverečnej práce: Ing. Milan Gedeon, PhD.

Bratislava 2024

Darina Rajmová

ABSTRAKT

RAJMOVÁ, Darina: Aplikácia ocenenia majetku vlastnými nákladmi na konkrétnom príklade – Ekonomická univerzita v Bratislave. Fakulta hospodárskej informatiky; Katedra účtovníctva a audítorstva. – Vedúci záverečnej práce: Ing. Milan Gedeon, PhD. – Bratislava: FHI EU, 2024, 42s.

Cieľom bakalárskej práce je determinovať na konkrétnych príkladoch náklady, ktoré účtovná jednotka musí, môže alebo nemôže zahrnúť do ocenenia vlastnými nákladmi a porovnať ocenenie vlastnými nákladmi a obstarávacou cenou. Práca je rozdelená do 3 kapitol. Obsahuje 9 tabuliek a 6 schém. Prvá kapitola je dedikovaná teoretickým poznatkom, objasňuje oceňovanie, vymedzuje základné pojmy spojené s oceňovaním, oceňovacími veličinami, ktoré účtovná jednotka používa v súlade s platnou legislatívou. Druhá kapitola je venovaná čiastkovým a hlavným cieľom práce, metodike a metódam skúmania. Posledná kapitola je zameraná na aplikáciu samotných oceňovacích metód na konkrétnom príklade. Sústreďme sa hlavne na to, ako fungujú vybrané metódy oceňovania v praxi tak, aby boli dodržané všetky účtovné zásady a aké sú medzi nimi rozdiely. Konklúziou riešenia vybranej problematiky je zdôraznenie rozdielov medzi vybranými metódami a zváženie, ktorý spôsob obstarania je pre nás lepší a jeho konečný dopad na informácie prezentované používateľom informácií z účtovníctva.

Kľúčové slová: oceňovanie, oceňovacie veličiny, oceňovacie metódy, vlastné náklady, obstarávacía cena

ABSTRACT

RAJMOVÁ, Darina: application of own cost valuation to a specific example – University of Economics in Bratislava. Faculty of Economic Informatics; Department of Accounting and Auditing. – Supervisor: Ing. Milan Gedeon PhD. – Bratislava: FHI EU, 2024, 42p.

The aim of the bachelor's thesis is to determine, using specific examples, the costs that an entity must, may or may not include in the own cost measurement and to compare the own cost measurement with the acquisition cost. The thesis is divided into 3 chapters. It contains 9 tables and 6 diagrams. The first chapter is devoted to theoretical knowledge, explains valuation, defines the basic concepts associated with valuation, valuation variables used by the entity in accordance with the applicable legislation. The second chapter is devoted to the sub and main objectives of the thesis, methodology and methods of research. The last chapter focuses on the application of the valuation methods themselves on a specific example. The main focus is on how the selected valuation methods work in practice so that all accounting principles are followed and what are the differences between them. The conclusion of the treatment of the selected issue is to highlight the differences between the selected methods and to consider which method of acquisition is better for us and its ultimate impact on the information presented to users of accounting information.

Keywords: valuation, valuation variables, valuation methods, own cost, cost price

Obsah

Zoznam schém tabuliek a grafov	6
Zoznam skratiek.....	7
Úvod.....	8
1. Súčasný stav riešenej problematiky doma a v zahraničí.....	9
1.1. Podstata oceňovania majetku	9
1.2. Oceňovacie veličiny	14
1.3. Oceňovanie majetku a zásob z pohľadu IFRS	21
2. Cieľ práce, metodika práce a metódy skúmania.....	23
3. Výsledky práce a diskusia.....	24
3.1. Charakteristika skúmanej spoločnosti.....	24
3.2. Ocenenie softvéru vlastnými nákladmi.....	25
3.3. Ocenenie softvéru obstarávacou cenou.....	31
3.4. Komparácia ocenenia softvéru.....	33
3.5. Ocenenie zásob vlastnými nákladmi.....	36
3.6. Ocenenie hmotného majetku.....	38
Záver	40
Zoznam použitej literatúry.....	41

Zoznam schém tabuliek a grafov

Tabuľka 1 Oceňovacie základne	14
Tabuľka 2 Prehľad úloh a priradených zamestnancov	27
Tabuľka 3 Odpisy počítačovej zostavy	30
Tabuľka 4 Odpisy notebooku	30
Tabuľka 5 Daňové odpisy serveru	30
Tabuľka 6 Účtovné odpisy serveru	30
Tabuľka 7 Rozdiely medzi VN a OC	34
Tabuľka 8 Kalkulácia VN	35
Tabuľka 9 Kalkulácia OC	36
Schéma 1 Členenie majetku	10
Schéma 2 Časové rozdelenie oceňovacích veličín	15
Schéma 3 Spôsoby nadobudnutia majetku	25
Schéma 4 Rozloženie vlastných nákladov	26
Schéma 5 Kroky a súčasti jednotlivých metód obstarania	33
Schéma 6 Členenie zásob	37

Zoznam skratiek

ZoÚ –	zákon o účtovníctve
OZ –	Obchodný zákonník
ZDP –	Zákon o dani z príjmov
JÚ –	Jednoduché účtovníctvo
ÚJ –	Účtovná jednotka
IFRS –	International Financial Reporting Standards – Medzinárodné štandardy finančného výkazníctva
IABS –	International Accounting Standards Board – Rada pre medzinárodné účtovné štandardy
DPH –	Daň z pridanej hodnoty
DHM –	Dlhodobý hmotný majetok
DNM –	Dlhodobý nehmotný majetok
CP –	Cenné papiere
EÚ –	Európska únia
PP –	Peňažné prostriedky
OC-	Obstarávacia cena
VN-	Vlastné náklady
N -	Náklady
tzv. –	takzvaný
tn. –	to znamená
t. j. –	to je
pod. -	podobne

Úvod

Účtovníctvo v účtovnej jednotke je komplexný informačný systém, ktorý musí byť legislatívne čo najpresnejšie upravený na to, aby sa predišlo možným nezrovnalostiam a nedorozumeniam. Účtovníctvo poskytuje informácie najmä prostredníctvom účtovnej závierky, ktorej obsah je tiež právne predpísaný. Slovenská právna úprava účtovníctva je vo veľkej miere podnietená smernicami Európskej únie a Medzinárodnými štandardmi finančného výkazníctva (ďalej len „IFRS“), aby bolo účtovníctvo v jednotlivých krajinách čo najlepšie a najjednoduchšie porovnateľné. V Slovenskej republike sú účtovné zásady deklarované v zákone č. 431/2002 Z. z. o účtovníctve v znení neskorších predpisov, ktorý je všeobecnou právnou normou pre všetky typy účtovných jednotiek. Na tento zákon nadväzujú opatrenia Ministerstva financií Slovenskej republiky, ktoré sú naviazané na konkrétny typ účtovnej jednotky. Najviac zastúpené účtovné jednotky na Slovensku sú práve obchodné spoločnosti, ktorých cieľom je dosahovanie zisku zo svojej činnosti, z ktorého následne platia daň do štátneho rozpočtu – daň z príjmov, základ dane pre výpočet týchto daní zistíme z výsledku hospodárenia. Výsledok hospodárenia, neformálne zisk alebo strata, predstavuje oficiálny názov pre výsledok na účte Výkaz ziskov a strát. Pre korektné zobrazenie výsledku hospodárenia je nutné zostaviť výkaz ziskov a strát, ktorý je zostavený horizontálne a to spravidla v tvare tzv. „T,“ kde na ľavej strane sú zobrazené náklady a vpravo výnosy, ktoré sú uvádzané narastajúcim spôsobom od začiatku účtovného obdobia do dňa, ku ktorému sa zostavuje účtovná závierka. Pri vyčíslení výsledku hospodárenia sa prihliada na členenie nákladov a výkonov, preto sa môžeme stretnúť s tromi druhmi. Výsledok hospodárenia ovplyvňujú najmä náklady súvisiace s obstaraním majetku, jeho výrobou či vývojom, znižujú základ dane. Právne normy a smernice týkajúce sa oceňovania majetku, zásob a podobne sú extenzívne upravené práve kvôli zásadám účtovníctva, teda pravdivému zobrazeniu skutočností. Nie všetky náklady sú daňovo uznateľné, niektoré dokonca len čiastočne. Vzhľadom na frekvenciu oceňovania, je potrebné právne obmedziť neoprávnené znižovanie základu dane skresľovaním takýchto nákladov.

1. Súčasný stav riešenej problematiky doma a v zahraničí

V súčasnej napredujúcej dobe je stále potrebné evidovanie majetku a zdrojov jeho krytia, dokonca viac ako v minulosti. Zatiaľ čo v minulosti sa využívali hlinené tabuľky, dnes na to využívame rôzne softvéry na uľahčenie práce. Už Egypťania v rokoch 3300-2000 p. n. letopočtom zaviedol faraón vyberanie daní a Gréci v 5. storočí už nášho letopočtu doplnili jeho myšlienku a zaviedli „hlavného účtovníka.“ Rímski správcovia v tom istom letopočte prispeli zavedením pojmu „rozpočet.“ Keď si spojíme všetky tieto informácie, dostaneme sa k dôležitosti oceňovania. Oceňovanie majetku je dôležité z niekoľkých dôvodov. Jedným z nich je plánovanie budúcich investícií a strategických rozhodnutí a stanovenie realistických cieľov pre rast a rozvoj podniku. Ďalšia podstatná časť oceňovania majetku je určovanie ziskovosti, výpočet odpisov alebo riešenie daňových otázok a povinností. Účtovníctvo v dnešnej dobe rozoznáva množstvo zložiek majetku a každá z nich musí byť ocenená adekvátnou oceňovacou veličinou, ktoré si účtovná jednotka nemôže zvoliť sama, musí sa riadiť postupmi, ktoré sú predom určené zákonom, opatreniami a IFRS.

1.1. Podstata oceňovania majetku

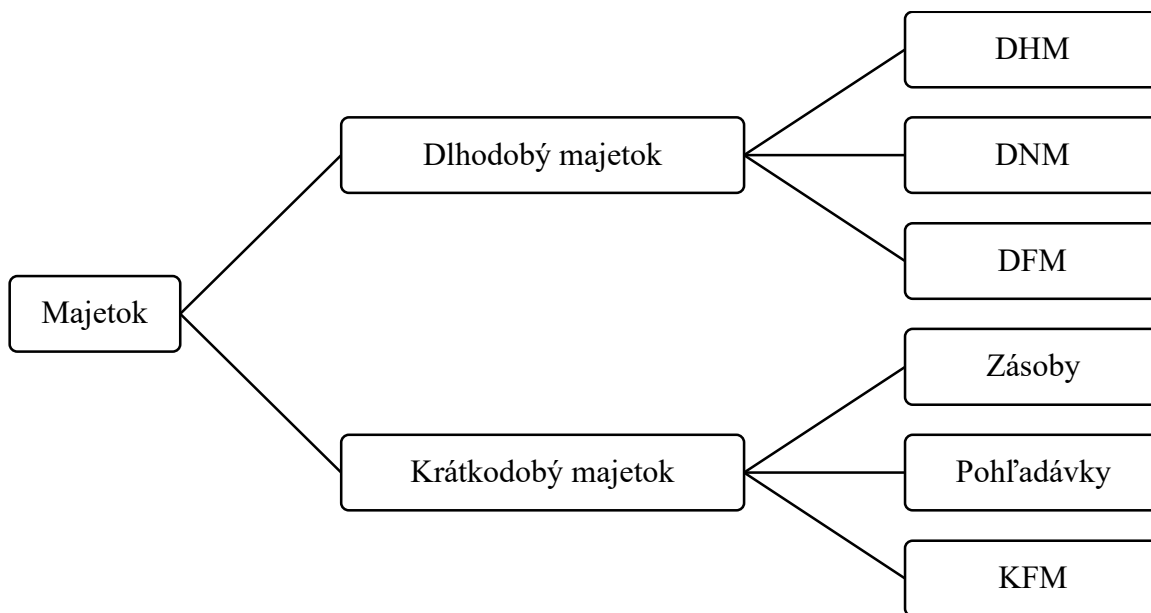
S potrebou oceniť majetok sa môžeme stretnúť v rôznych prípadoch napríklad pri určovaní daňového základu, pri odhade základného kapitálu v prípade vloženia vlastného majetku do podnikania tiež pri určovaní hodnoty aktív, čo môže byť potrebné pre rôzne poistenia, vyhodnocovaní výšky úverov a podobne. Oceňovanie tiež zohráva dôležitú úlohu v prípade stanovení výšky vzniknutej škody či pri riešení ekonomického úpadku účtovnej jednotky. Z ekonomického hľadiska vnímame majetok podniku ako súhrn elementárnych podnikových produkčných faktorov, okrem pracovnej sily, s ktorými hospodári. Pre účtovnú jednotku sú dôležité rôzne druhy majetku, ako napríklad budovy a dopravné prostriedky, ktoré predstavujú dlhodobý hmotný majetok alebo licenčné práva či softvéry, ktoré spadajú pod dlhodobý nehmotný majetok či materiál, ktorý sa radí do zásob.

Definíciu majetku je možné nájsť v rôznych zákonoch. V zákone o účtovníctve č. 431/2002 Z. z. v znení neskorších predpisov (ďalej len „ZoÚ“) § 2 ods. 4 je majetok definovaný ako *„tie aktíva účtovnej jednotky, ktoré sú výsledkom minulých udalostí, je takmer isté, že v budúcnosti zvýšia ekonomické úžitky účtovnej jednotky a dajú sa spoľahlivo oceniť podľa §24 až 28; vykazujú sa v účtovnej závierke v súvahe alebo vo výkaze o majetku*

a záväzkoch.“ Táto definícia vychádza z medzinárodných účtovných štandardov finančného vykazovania – IFRS. Ak by sme sa však na majetok pozerali ako na obchodný majetok, môžeme nájsť jeho definíciu aj v zákone č. 513/1991 (Obchodný zákonník, ďalej len „OZ“) § 6, ktorý chápe majetok ako „súhrn majetkových hodnôt (vecí, pohľadávok a iných práv a peniazmi oceniteľných hodnôt), ktoré patria podnikateľovi a slúžia alebo sú určené na jeho podnikanie.“

Jednotlivé druhy majetku, bez ohľadu na to, či majú hmotnú, nehmotnú alebo finančnú podobu sa rozlišujú aj z časového hľadiska na dlhodobý a krátkodobý majetok. V závislosti od druhu majetku sa pre potreby takéhoto členenia posudzuje doba použiteľnosti, doba splatnosti, doba držania a zámer účtovnej jednotky, s akým majetok obstarala. Na základe spôsobu pôsobenia majetku v prevádzkovom cykle podniku sa majetok ďalej delí na neobežný a obežný. Neobežný majetok, teda majetok ktorý pôsobí v podniku dlhodobo – dlhšie ako jeden rok – pôsobí opakovane v transformačných procesoch pričom nemení svoju formu. Neobežný majetok alebo teda aj dlhodobý majetok môže mať hmotnú, nehmotnú ale aj finančnú podobu. Obežný majetok je naopak krátkodobý a ako názov napovedá, obieha respektíve cykluje v podniku, za účelom rýchlej premeny na peňažné prostriedky.

Schéma 1 Členenie majetku

Dlhodobý nehmotný majetok - DNM, predstavuje nehmotné zložky majetku, ktorých ocenenie presahuje hranicu 2 400 €, špecifikovaná v zákone č. 595/2003 Z. z. o dani z príjmov v znení neskorších predpisov (ďalej len „ZDP“) § 22, a doba použiteľnosti je vyššia ako jeden rok. Zaraďujú sa sem oceniteľné práva (napríklad know-how, licencie...), softvéry (účtovné,

skladové), goodwill a aktivované náklady na vývoj. Dlhodobý finančný majetok tvoria cenné papiere a podiely, dlhodobé pôžičky medzi prepojenými účtovnými jednotkami, dlhodobé pôžičky s dobou návratnosti dlhšou ako jeden rok, ale aj umelecké diela, zbierky a predmety z drahých kovov a pozemky, ktoré si účtovná jednotka obstarala so zámerom uloženia voľných finančných prostriedkov. Dlhodobý hmotný majetok – DHM, vo všeobecnosti tvorí majetok s celkovou hodnotou presahujúcou 1 700 € a dobou použiteľnosti viac ako jeden rok. Radia sa sem napríklad budovy, pozemky, stavby a umelecké diela, taktiež samostatne hnutelné veci, pestovateľské celky trvalých porastov (s dobou plodnosti dlhšou ako tri roky), základné stádo a ťažné zvieratá a otvárký nových lomov, technická rekultivácia a technické zhodnotenie (ak nie je súčasťou obstarávacej ceny). Hmotná skupina majetku sa opakovaným používaním opotrebuje. Túto skutočnosť účtovná jednotka prenáša nákladmi na svoju produkciu a na konci roka ju zohľadňuje odpismi. Kumuláciou odpisov počas životnosti daného majetku získa oprávky. (Majdúchová a kolektív, 2020)

Obstarávanie neobežného majetku prebieha pomocou investícií. Investíciou rozumieme akékoľvek vloženie finančných prostriedkov, času a energie do niečoho pričom očakávame budúci najmä ekonomický prospech v dlhšom časovom intervale, čo v praxi chápeme ako viac než jeden rok. Takúto investíciu môžeme vnímať ako kapitálový výdavok, ktorý sa od prevádzkového výdavku líši práve dobou premeny na budúce peňažné príjmy. Medzi kapitálové výdavky teda radíme nielen výdavky na obnovu a udržiavanie a rozšírenie dlhodobého hmotného majetku ale aj výdavky na vývoj dlhodobého nehmotného majetku či na nákup neobchodovateľných cenných papierov – obstaranie dlhodobého finančného majetku. Neobežný majetok obstarávame kúpou, darovaním, zámenou, vytvorením vlastnou činnosťou, nadobudnutím na základe nájomnej zmluvy s dojednaným právom kúpy prenajatej veci – finančný lízing, preradením z osobného užívania do podnikania, získaním práv na výsledky duševnej tvorivej činnosti. Formou obstarania majetku ovplyvňujeme cash flow účtovnej jednotky, preto je dôležité myslieť na to, ako ho chceme obstaráť. Pri kúpe väčšinou počítame s jednorazovým výdavkom, ak sa teda majetok nespláca, pravidelné výdavky vidíme pri lízingu počas lízingovej doby, počas ktorej je ale majetok už v prevádzke. Ak sa neberie na vedomie výška výdavku, mal by sa brať ohľad aspoň na to, aby daná investícia bola nižšia ako efekt, ktorý majetok prinesie. (Majdúchová a kolektív, 2020)

Pri odpisovaní majetku musí účtovná jednotka postupovať podľa § 28 ZoÚ a § 20 postupov účtovania v jednoduchom účtovníctve (ďalej len „JÚ“). Účtovná jednotka je povinná zostaviť odpisový plán na odpisovanie majetku, na základe ktorého vykonáva odpisovanie majetku. Účtovná jednotka odpisuje hmotný majetok počas predpokladanej doby používania zodpovedajúcej spotrebe budúcich ekonomických úžitkov z majetku. Nehmotný majetok, ktorý predstavuje náklady na vývoj, účtovná jednotka odpisuje do piatich rokov od jeho obstarania. Účtovná jednotka odpisuje ostatný nehmotný majetok počas jeho očakávanej doby použiteľnosti, ktorú uvedie v odpisovom pláne. Účtovná jednotka účtujúca v sústave JÚ môže určiť odpisy v odpisovom pláne v súlade so ZDP, ak ich určí inak ako podľa účtovných predpisov v tomto osobitnom predpise. Vzhľadom na potrebu odpisovania majetku je dôležité brať ohľad na voľbu správnej formy ocenenia. Oceňovanie majetku je upravené v zákone o účtovníctve, v zákone o dani z príjmov ale aj v opatrení o postupoch účtovania. Vzhľadom na rozdielne zákony v jednotlivých štátoch existujú aj odlišné štandardy a interpretácie IFRS, ktoré vydáva Rada pre medzinárodné účtovné štandardy, z angl. International Accounting Standards Board (ďalej len „IASB“).

Dôležitosť správneho ocenenia majetku – aktív ovplyvňuje najmä to, ako bude účtovná jednotka vnímaná používateľmi, ktorý tieto informácie potrebujú z rôznych dôvodov. Používatelia týchto informácií môžu byť fyzické no i právnické osoby, ktoré prijímajú rozhodnutia vo vzťahu k danej účtovnej jednotke. Primárnymi – externými používateľmi informácií sú investori, teda súčasný aj potencionálny vlastníci, ako napríklad akcionári, spoločníci či členovia družstva, pre ktorých je dôležité riziko spojené s ich súčasnou alebo budúcou investíciou a jej návratnosť. Patria sem ale aj zamestnanci, ktorý sa prirodzene zaujímajú o stabilitu účtovnej jednotky, finanční veritelia, teda banky a iné subjekty, ktoré poskytujú účtovnej jednotke financie prostredníctvom úverov a pôžičiek, zaujíma ich teda likvidita podniku rovnako ako dodávateľov a iných obchodných veriteľov, zákazníci – odberatelia, ktorý sa tým ubezpečujú, že účtovná jednotka je ako dodávateľ spoľahlivá. Zarádujeme sem aj vládu, štátne a samosprávne orgány, ktoré sa zaujímajú najmä kvôli správne stanovenej daňovej politiky a výberu daní či na kontrolu použitia dotácií alebo regulácii činnosti účtovných jednotiek v prípade monopolných opatrení, verejnosť, ktorá sa zaujíma o prínos daného podniku do lokálnej ekonomiky a konkurenčné podniky, snažiace sa zistiť slabé stránky svojho konkurenta. Výška našich aktív sa zobrazuje v účtovnej závierke, ktorá je verejne

dostupná a pre externých používateľov predstavuje zdroj informácií z účtovníctva účtovnej jednotky. (Majdúchová a kolektív, 2020) Podstata oceňovania majetku spočíva však v skutočnosti, že v účtovníctve je možné zaznamenať len to, čo vieme kvantifikovať. Pri kvantifikácii sa môžeme stretnúť s naturálnymi a peňažnými jednotkami. Problémom naturálnych jednotiek je fakt, že nie je možné spočítať celkovú hodnotu rôznych druhov a tým sa stávajú irelevantnými z hľadiska spoľahlivého ocenenia majetku. Oceňovanie je teda metóda (spôsob) vyjadrovania predmetu ocenenia v peňažných jednotkách ku dňu ocenenia, čím sa aplikuje jedna z hlavných zásad účtovníctva a to zásada merania pomocou peňažnej jednotky. Hlavnou podmienkou správneho ocenenia je výber oceňovacej veličiny, ktorá sa použije na ocenenie. Výber oceňovacej veličiny ovplyvňuje výšku, v akej sú vyobrazené všetky skutočnosti, ktoré sú predmetom účtovníctva. Vypovedacia schopnosť všetkých ekonomických a účtovných informácií vykázaných v účtovej závierke závisí od zvoleného spôsobu oceňovania, najmä sumu majetku, záväzkov a vlastného imania ale aj sumu nákladov, výnosov a výsledku hospodárenia, výšku peňažných tokov vykázaných v prehľade peňažných tokov či sumu iných aktív a iných pasív vykázaných v poznámkach účtovnej závierky – ak sa dajú oceniť.

Obežný majetok v prevádzkovom cykle mení svoju podobu, jednorazovo sa spotrebúva a následne obnovuje. Účel obstarania obežného majetku je predaj, prípadne proces jeho premeny na peňažné prostriedky. Celá transformácia však nepresahuje jeden rok. Obežným majetok tvoria zásoby, dlhodobé a krátkodobé pohľadávky, krátkodobý finančný majetok a finančné účty. Medzi zásoby zaradíme materiál, nedokončenú výrobu, polotovary vlastnej výroby, výrobky a zvieratá ale aj tovar. Za materiál sa považujú suroviny, pomocné látky a prevádzkové látky, náhradné dielce, obaly, všetky hnutelné veci s dobou použiteľnosti nie viac ako jeden rok bez ohľadu na obstarávaciu cenu, vymedzené samostatné hnutelné veci a súbory hnutelných vecí, ktoré majú samostatné určenie, ktorých ocenenie je rovné alebo menšie ako suma 1 700 € podľa § 22 ods. 2 ZDP, s dobou použiteľnosti viac ako rok, ale neboli zaradené do dlhodobého hmotného majetku. Nedokončená výroba môže byť taktiež hmotná alebo nehmotná, prešla zatiaľ jednou alebo viacerými čiastkovými transformačnými operáciami, teda už nie je materiálom ale ani hotovým výrobkom. Polotovary vlastnej výroby sú produkty, ktoré ešte neprešli všetkými procesmi výroby ale skompletizujú sa v nasledujúcom výrobnom procese. Výrobky sú produkty vlastnej výroby, určené na predaj mimo účtovnej jednotky alebo

na jej vlastnú spotrebu. Tovar je ten druh majetku, ktorý účtovná jednotka kupuje za účelom ďalšieho predaja bez toho, aby akokoľvek zmenila jeho podstatu alebo ho technicky zhodnotila. Tovarom sa však rozumejú aj výrobky, ktoré sa aktivovali ako tovar a odovzdali do predajnej účtovnej jednotky. (Majdúchová a kolektív, 2020)

1.2. Oceňovacie veličiny

Výber oceňovacej veličiny závisí najmä od účelu respektíve dôvodu oceňovania napríklad obstaranie majetku, vznik záväzkov, vypracovanie celkových kalkulácií pre potreby stanovenia predajnej ceny podnikových výkonov, zostavenie účtovnej závierky, potreby vyčíslenia základu dane z príjmov, predaj alebo likvidácia účtovnej jednotky a tak ďalej. Ďalšie z faktorov, na ktorých závisí výber oceňovacej veličiny sú účel obstarania napr. obstaranie majetku, vyčíslenie základu dane z príjmov, predmet oceňovania a deň a čas ocenenia. Oceňovacie základne, na základe ktorých je možné určiť ceny sú historické ceny, ceny prítomnosti a ceny budúcnosti.

Tabuľka 1 Oceňovacie základne

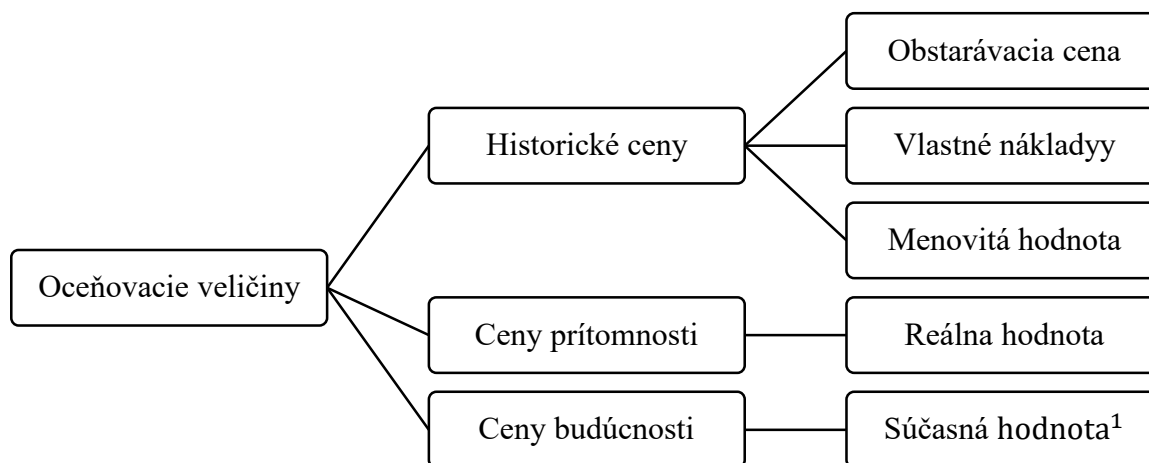
Druh	Objekt oceňovania		Výhody a nevýhody
	Majetok	Záväzky	
Historické ceny	Oceňuje sa v sume PP vynaložených v čase jeho obstarania	Oceňujú sa v sume získanej protihodnoty	Výhody <ul style="list-style-type: none"> - Preukázateľnosť - Dokladová dôveryhodnosť Nevýhody <ul style="list-style-type: none"> - Nezohľadňuje zmeny cien na trhu
Ceny prítomnosti [aktuálne ceny]	Oceňuje sa v sume PP, ktoré by ÚJ musela vynaložiť na jeho obstaranie v súčasnosti	Ocenia sa v hodnote ich úhrady (v sume, ktorú bude za normálnych podmienok potrebné podľa očakávania vynaložiť na ich úhradu v súčasnosti)	Výhody <ul style="list-style-type: none"> - Zohľadňujú zmeny kúpnej sily PJ - Sú reálnejšie ako historické ceny Nevýhody <ul style="list-style-type: none"> - Problém ich zistenia pre všetky druhy majetku

Druh	Objekt oceňovania		Výhody a nevýhody
	Majetok	Závazky	
Ceny budúcnosti	Ocení sa v súčasnej diskontovanej hodnote budúcich peňažných príjmov, ktoré daný majetok prinesie	Ocenia sa v súčasnej diskontovanej hodnote budúcich peňažných výdavkov, ktoré budú podľa očakávania vynaložené na ich úhradu	Výhody - Zohľadňuje časovú hodnotu peňazí Nevýhody - Problém stanovenia úrokovej sadzby na diskont PT - Problém odhadu výšky budúcich peňažných príjmov a výdavkov

Zdroj: Spracované podľa Juhászová, Máziková, Pakšiová, Kadlečíková (2022)

Oceňovanie majetku a záväzkov na Slovensku upravuje ZoÚ a Postupy účtovania pre podnikateľov.

Schéma 2 Časové rozdelenie oceňovacích veličín

¹ – Pre pohľadávky a poskytnuté pôžičky so zostatkovou dobou splatnosti dlhšou ako jeden rok

Majetok alebo tiež aktíva sú podľa § 2 ods. 4 ZoÚ peňažné zdroje pochádzajúce z predchádzajúcich udalostí, ktoré sa majú použiť na budúce finančné zisky. Na rozdiel od iných aktív sú aktíva presne vykázané v účtovnej závierke, v súvahe alebo vo výkaze o majetku a neobmedzujú sa len na poznámky.

Vlastné náklady pri zásobách, hmotnom a nehmotnom majetku vytvorených vlastnou činnosťou tvoria priame náklady vynaložené na výrobu alebo inú činnosť, teda náklady, ktoré je možné prepočítať na kalkulačnú jednotku, ale aj časť nepriamych nákladov, vzťahujúcich sa na výrobu alebo inú činnosť, respektíve tých, ktoré sú spoločné pre viacero kalkulačných

jednotiek. Hodnota vlastných nákladov by sa mala vykazovať buď v skutočných sumách, alebo v nákladoch podľa operatívnych (plánovaných) kalkulácií. Mali by byť čo najpodrobnejšie a najpresnejšie. Vymedzenie ich výšky je pomerne zložité, vyžaduje si transparentnosť transakcií a komplexnú dokumentáciu čo zodpovedá konkrétnym (výrobným) podmienkam vykazujúceho subjektu. Určenie ich výšky poskytuje manažmentu možnosť optimalizovať výsledok hospodárenia.

Konkrétnu definíciu priamych a nepriamych nákladov nenájdeme v ZoÚ ani v postupoch účtovania. Vo všeobecnosti možno za priame náklady označiť tie náklady, ktoré tvoria podstatu majetku, ako napríklad všetok stavebný a iný materiál použitý na výstavbu nehnuteľného majetku alebo výrobu hnutel'ného majetku, mzdy zamestnancov podieľajúcich sa na tvorbe majetku vrátane zákonných odvodov na zdravotné a sociálne poistenie za týchto zamestnancov, ako aj ostatné priame náklady vynaložené na tvorbu majetku, napríklad spotreba elektrickej energie, vody, plynu atď'. Pri zahrnutí nákladov do ceny nehnuteľného majetku sa zohľadňuje aj projektová dokumentácia. Priame náklady sú náklady, ktoré možno priamo priradiť ku konkrétnemu predmetu nákladov. Tieto náklady sa priamo vzťahujú na výrobu, poskytovanie služieb, výrobkov a tovarov. Podobne ako nepriame náklady, aj priame náklady môžu byť variabilné alebo fixné. Variabilné náklady sa menia a sú úmerné objemu produkcie, zatiaľ čo fixné náklady sú pevné a nezávisia od objemu produkcie. Priame náklady sa používajú na monitorovanie efektívnosti výrobného procesu alebo poskytovania služieb. Delia sa na priame náklady na výrobky, priame náklady na ľudské zdroje a priame náklady na pracovisko. Príkladom nákladov na výrobok je spotreba materiálu a náklady na predaj, náklady na človeka sú najmä mzdy a náklady na pracovisko zahŕňajú celkové náklady na pracovníka a režijné náklady na pracovisko. Nepriame náklady sú náklady, ktoré nemožno priamo priradiť alebo prisúdiť konkrétnemu nákladovému objektu. Tieto náklady sa rozpúšťajú v pomere, ktorý je určený tak, aby sa čo najviac približoval skutočnosti, keďže ich nemožno priamo priradiť. Nepriame náklady môžu byť fixné alebo variabilné a vznikajú ako výsledok skutočného výrobného procesu, poskytovania služieb alebo iných procesov súvisiacich s nákladovým objektom. Spolu s priamymi nákladmi tvoria cenu výrobku, služby alebo iné vyjadrenie hodnoty predmetu nákladov. V podnikaní a práci sú nepriame náklady nevyhnutné na realizáciu procesov vedúcich k výrobe výrobku alebo služby. Najbežnejšími príkladmi nepriamych nákladov sú

prevádzková réžia, výrobná réžia, odbytová réžia a materiálová réžia. Tieto náklady sa niekedy nazývajú aj režijné náklady.

Vznik nákladov je spojený so znížením stavu majetku alebo vznikom záväzkov. Vznik výnosov vedie k zvýšeniu majetku alebo k zníženiu záväzkov. Preto sa náklady a výnosy oceňujú rovnakým spôsobom ako majetok a záväzky, ktoré s nimi súvisia. Pri posudzovaní úbytku - redukcie konkrétneho majetku alebo záväzku sa uplatňuje rovnaká oceňovacia metóda, aká sa použila pri ich vstupnom ocenení. V niektorých prípadoch však ZoÚ umožňuje zmenu tohto ocenenia, a to tak, že na posúdenie zníženia majetku sa použije vážený aritmetický priemer alebo metóda FIFO (first in first out). Metódu oceňovania s použitím váženého aritmetického priemeru alebo FIFO možno použiť len vtedy, ak je v súlade so zásadou verného a pravdivého zobrazenia, a to pre aktíva, ktoré sú: rovnakým druhom zásob na sklade, rovnakým druhom cenných papierov v portfóliu účtovnej jednotky, ak sú od toho istého emitenta a vyjadrené v tej istej mene, alebo ak sa jedná o tú istú cudziu menu v hotovosti alebo na devízovom účte. (Šlosárová a kolektív, 2016) Oceňovacími veličinami sa zaoberá ZoÚ, konkrétne piata časť, kde je určené, aké oceňovacie veličiny a za akých podmienok musí účtovná jednotka použiť ku dňu ocenenia. Podľa tohto zákona smie účtovná jednotka použiť tieto oceňovacie veličiny: obstarávaciu cenu, vlastné náklady, menovitú hodnotu – historické ceny – a reálnu hodnotu – cena prítomnosti. Do konca roku 2015 patrila medzi oceňovacie veličiny aj reprodukčná obstarávacia cena, ktorú však nahradila reálna hodnota.

Obstarávaciu cenu definuje ZoÚ ako „*cenu, za ktorú bol daný majetok obstaraný vrátane nákladov spojených s jeho obstaraním.*“ Takáto cena je predom dohodnutá a zaplatená dodávateľovi respektíve dodávateľom, teda za ktorú bol skutočne nakúpený. Obstarávacia cena sa využíva na ocenenie hmotného majetku (okrem zásob) a nehmotného majetku, s výnimkou majetkov vytvorených vlastnou činnosťou, kde využívame oceňovaciu veličinu vlastných nákladov, zásoby s výnimkou zásob vytvorených vlastnou činnosťou kde sa uplatňuje rovnaký princíp. Táto oceňovacia veličina je využívaná taktiež na ocenenie podielov na základnom imaní obchodných spoločností a derivátov a cenných papierov okrem – cenných papierov určených na obchodovanie, teda tých ktoré boli obstarané za účelom vykonania obchodovania s nimi na burze alebo inom verejnom trhu s cieľom dosahovať zisk, taktiež s výnimkou cenných papierov a podielov určených na predaj, pri ktorých si účtovná jednotka zvolila variantu ocenenia reálnou hodnotou a nie obstarávacou cenou. Oceňovanie obstarávacou cenou slúži aj na ocenenie

pohľadávok pri ich odplatnom nadobudnutí, pohľadávok nadobudnuté vkladom do základného imania a na záväzky pri ich prevzatí, vynímajúc záväzky prevzatých nástupníckou účtovnou jednotkou od obchodnej spoločnosti alebo družstva zanikajúcich bez likvidácie. Náklady súvisiace s obstaraním majetku sú vedľajšie obstarávacie náklady, ktoré vo svojej podstate zvyšujú obstarávaciu cenu. Ich súčasťou sú napríklad úroky z úverov, náklady peňažného styku ale aj daň z pridanej hodnoty (ďalej len „DPH“), ktorá sa uplatňuje rôzne v závislosti od daňovníka: pre daňovníka, ktorý nie je platiteľom DPH, pre daňovníka, ktorý je platiteľom DPH, ale nemôže si ju odpočítať, a pre daňovníka, ktorý je platiteľom DPH a môže si uplatniť koeficient odpočtu DPH. Časť DPH sa však nezapočítava do obstarávacej ceny hmotného majetku u daňovníka, ktorý ho nadobúda prostredníctvom finančného lízingu. To však neplatí pri obstarávaní DHM, DNM, CP a podieloch. Napríklad v prípade úrokov z úverov existuje tzv. „voliteľnosť aktivácie“ v rámci dlhodobého nehmotného majetku, tzn., že ich aktivácia závisí od rozhodnutia ÚJ no pre CP a podiely je táto položka zakázaná a v prípade zásob a ostatných položiek neupravená. (Farkaš, 2020)

Do obstarávacej ceny hmotného majetku sa zahŕňajú aj výdavky na technické zhodnotenie, ktoré v úhrne za zdaňovacie obdobie presiahnu sumu 1 700 eur, alebo aj keď túto sumu nepresiahnu, daňovník sa rozhodne považovať ich za technické zhodnotenie. Výdavky na technické zhodnotenie zvyšujú obstarávaciu cenu hmotného majetku pri použití rovnomerného spôsobu odpisovania majetku alebo pri použití zrýchleného spôsobu odpisovania majetku, ak sa technické zhodnotenie vykonalo v prvom roku odpisovania. Technické zhodnotenie zvyšuje obstarávaciu cenu v tom zdaňovacom období, v ktorom bolo dokončené a zavedené do užívania. Technickým zhodnotením hmotného a nehmotného majetku sa podľa ZDP § 29 ods. 1 rozumejú „výdavky na dokončené nadstavby, prístavby, stavebné úpravy, rekonštrukcie a modernizácie na jednotlivých častiach hmotného majetku a nehmotného majetku 1 700 eur v úhrne za zdaňovacie obdobie...“. Od 1. februára 2019 zahŕňa aj hodnotu energetického zhodnotenia majetku realizovaného subjektmi verejnej správy a poskytovateľmi energetických služieb so zaručenou úsporou energie na základe zmluvy o energetickej efektívnosti pre verejný sektor. Preto sa za technické zhodnotenie, ktoré zvyšuje počiatočnú cenu hmotného majetku pre verejný subjekt, považuje hodnota realizovaného energetického zhodnotenia majetku vrátane nákladov na opravy. Nadstavby, prístavby a stavebné úpravy sa vzťahujú na zmeny vykonané na už dokončených budovách, či už na základe stavebných povolení, ohlásení, alebo aj bez stavebných

povolení alebo ohlásení. Rekonštrukciou podľa ZDP § 29 ods. 4 rozumejú zásahy do hmotného majetku, ktoré majú za následok zmenu účelu jeho použitia, kvalitatívne úpravy jeho výkonnosti alebo technických parametrov. Nahradenie materiálov pri zachovaní porovnateľných vlastností nemožno považovať za zmenu technických parametrov. Modernizáciou sa na účel ZDP § 29 ods. 5 rozumie rozšírenie zariadenia alebo využiteľnosti hmotného a nehmotného majetku o komponenty, ktoré pôvodne neboli súčasťou, tvoriace neopomenuteľnú súčasť majetku.

Reálna hodnota ako pojem nie je v ZoÚ definovaná, predstavuje súhrnný názov pre oceňovacie veličiny a oceňovacie modely, ktoré sa na jej vyjadrenie dajú použiť. Na zistenie reálnej hodnoty je podľa tohto možné použiť trhovú cenu, hodnotu zistenú oceňovacím modelom alebo využiť posudok znalca. Podľa IFRS je reálna hodnota „*suma, za ktorú by mohlo byť aktívum vymenené alebo záväzok vyrovnaný v nezávislej transakcii medzi informovanými dobrovoľne súhlasiacimi stranami.*“ Reálna hodnota predstavuje čiastku, za ktorú je možné majetok vymeniť alebo zúčtovať záväzok medzi dobre informovanými stranami ochotnými transakciu zrealizovať, pričom je transakcia vykonaná za podmienok bežných na trhu. Reálnu hodnotu teda môžeme vnímať ako účtovným ekvivalentom trhovej hodnoty z pohľadu oceňovania. Z týchto definícií reálnej hodnoty je možné usúdiť, že jej použitie je aplikovateľné najmä pri oceňovaní cenných papierov, derivátov a podielov na základnom imaní a to: cenné papiere určené na obchodovanie, cenné papiere v majetkovom fonde, ak osobitný predpis neustanovuje inak, cenné papiere určené na predaj u obchodníka s cennými papiermi, deriváty v majetkovom fonde, deriváty u obchodníka s cennými papiermi, podiely na základnom imaní obchodných spoločností, ktoré nemajú podobu cenných papierov a sú v majetkovom fonde, drahé kovy v majetkovom fonde. Reálna hodnota je využívaná taktiež pri obstaraní kúpou v prípadoch, v ktorých sa nedá použiť obstarávacia cena. Napríklad cenné papiere nakúpené na účel obchodovania s nimi, majetok nadobudnutý kúpou podniku alebo jeho časti, nakúpené komodity, s ktorými sa obchoduje na verejnom trhu, alebo cenné papiere a podiely určené na predaj, ak sa účtovná jednotka rozhodla, že ich nebude oceňovať obstarávacou cenou. Záväzky prevzaté nástupníckou účtovnou jednotkou od obchodnej spoločnosti alebo družstva, ktoré zanikajú bez likvidácie sa taktiež oceňujú reálnou hodnotou. Ak má účtovná jednotka záujem majetok predať, väčšinou potrebuje zistiť aktuálnu respektíve reálnu hodnotu daného majetku. Najjednoduchším spôsobom je teda zistiť za koľko sa v danom období daná vec bežne predáva na trhu. V prípade majetku, s ktorým sa bežne obchoduje ako napríklad osobný automobil, by

takéto zisťovanie nie je náročné. Ocenenie majetku v účtovníctve je však spravidla odlišné od ceny, ktoré by zodpovedalo reálnej hodnote tohto majetku v momente ocenenia. Obstarávacia cena majetku sa v účtovnej jednotke postupne upravuje o odpisy, ktoré vyjadrujú mieru opotrebenia a nie zmenu jeho reálnej hodnoty. V niektorých prípadoch sa teda stáva, že účtovná hodnota majetku sa rovná nule a reálna hodnota je iná, vyššia. (Hálek, 2009) Po vyradení reprodukčnej obstarávacej ceny v roku 2015 sa od 1. 1. 2016 reálnou hodnotou oceňuje aj: bezodplatne nadobudnutý majetok – dar, nehmotný majetok vytvorený vlastnou činnosťou ak sú vlastné náklady vyššie ako reprodukčná obstarávacia cena tohto majetku alebo aj majetok preradený z osobného vlastníctva do podnikania.

Trhová cena je aktuálna hodnota aktíva alebo služby, ktorú možno kúpiť alebo predáť. Určuje sa na základe vzájomného pôsobenia ponuky a dopytu. Keď sa množstvo dostupného tovaru alebo služby zhoduje s množstvom, ktoré chcú spotrebiteľia kúpiť, stanoví sa trhová cena. Táto trhová cena zohráva kľúčovú úlohu pri výpočte spotrebiteľského aj ekonomického prebytku. Spotrebiteľský prebytok sa vzťahuje na rozdiel medzi najvyššou cenou, ktorú je spotrebiteľ ochotný zaplatiť za tovar, a skutočnou cenou, ktorú nakoniec zaplatí, čo je trhová cena. Ekonomický prebytok zahŕňa spotrebiteľský aj výrobný prebytok. Prebytok výrobcu je zisk, ktorý výrobcovia dosiahnu, keď predávajú za trhovú cenu, pokiaľ je vyššia ako ich minimálna prijateľná predajná cena. Ekonomický prebytok zahŕňa kombinovanú hodnotu prebytku spotrebiteľa a výrobcu. (Hálek, 2009)

Modely oceňovania využívajú rôzne metódy na určenie hodnoty aktíva. Tieto metódy zahŕňajú trhový prístup, pri ktorom sa informácie z aktívnych trhových operácií, ako napríklad cenu porovnateľného majetku, upravujú tak, aby zohľadňovali prípadné rozdiely v charakteristikách. Okrem toho trhový prístup zohľadňuje aj cenové trendy aktív, ktoré majú štatistickú koreláciu s oceňovaným majetkom. V prípade dlhových aktív sa zohľadňujú faktory, ako sú úrokové sadzby, výnosové krivky a rizikové marže podobných nástrojov s rovnakou splatnosťou a dlžníkom. Ďalším prístupom používaným pri oceňovaní je výdavkový prístup, ktorý počíta sumu peňazí potrebnú na obstaranie ekvivalentného aktíva. Táto metóda zohľadňuje všetky faktory, ktoré by boli spojené s obstaraním aktíva. Využívaným spôsobom stanovenia hodnoty majetku je aj výnosový prístup, napríklad model súčasnej hodnoty. Pri tejto metóde sa zohľadňujú očakávané peňažné príjmy aj výdavky z aktíva, pričom sa používa vnútorná miera výnosnosti požadovaná investormi pre daný typ aktíva k dátumu ocenenia. To

umožňuje investorom presne posúdiť riziko spojené s aktívom a prijímať informované rozhodnutia. (Hálek, 2009)

1.3. Oceňovanie majetku a zásob z pohľadu IFRS

So vstupom Slovenskej republiky do Európskej únie bolo potrebné v rámci účtovníctva zosúladiť účtovné zásady, metódy a pravidlá, aby sa dodržali účtovné zásady – musí byť zrozumiteľný, takže aj porovnateľný pre používateľov v ktoromkoľvek členskom štáte. Na dosiahnutie tohto cieľa bolo potrebné vytvoriť medzinárodné účtovníctvo a medzinárodné účtovné štandardy – IAS.

Nehmotný majetok je upravený v IAS 38, ktorý je platný od roku 2004. Okrem samotnej identifikácie nehmotného majetku rieši rôzne spôsoby jeho nadobudnutia a teda samostatné obstaranie, obstaranie ako súčasť kombinácie podnikov, obstaranie prostredníctvom vládnych grantov, obstaranie zámenou a vytvorenie vlastnou činnosťou. V praxi sa však najčastejšie vyskytuje samostatné obstaranie a vytvorenie vlastnou činnosťou. Samostatné obstaranie je bližšie špecifikované v IAS 38.25. Obstarávacia cena vrátane nákladov súvisiacich s obstaraním je doplnená o náklady na testovanie. Samozrejmosťou je vylúčenie nákladov na uvedenie produktu na trh – odbytovej réžie. Rovnako je ukrátená aj o správnu réžiu a iné všeobecné režijné náklady. Vytvorenie vlastnou činnosťou je obsiahnuté v IAS 38.48. Ich súčasťou sú náklady priamo súvisiace s vytváraním, výrobou a prípravou majetku na prevádzku a náklady na pôžičky a úvery. Odbytová, správna réžia a ani iné režijné náklady sem nepatria, ak priamo nesúvisia s prípravou majetku na používanie a ani straty z neefektívneho využívania a počiatkové prevádzkové straty, vzniknuté pred dosiahnutím plánovanej kapacity či náklady na školenia súvisiace s prevádzkou majetku. Aktivovať podľa IAS 38.54 a 38.69 nie je možné náklady na výskum, zriaďovacie náklady, reklamu, reštrukturalizáciu, školenia a značky, názvy, vydavateľské tituly a goodwill vytvorený vlastnou činnosťou.

Špecifikáciu hmotného majetku obsahuje IAS 16, platný od roku 2005 a niekoľkokrát novelizovaný. Oceňovanie hmotného majetku je upravené v IAS 16.16 – obstarávacie náklady a v 16.22 vytvorenie vlastnou činnosťou, čím sa IAS ďalej nezaoberá, len poukazuje na platenie rovnakých princípov ako pri obstarávacích nákladoch. Obstarávacie náklady predstavujú obstarávaciu cenu a náklady súvisiace s obstaraním – prirážku za dovoz, nerefundovateľné dane, príprava staveniska, prvotná dodávka a manipulácia, inštalácia a montáž a náklady na

testovanie či expertov. Obstarávacie náklady sa môžu aj znížiť, rabatmi a obchodnými zrážkami. Do obstarávacích nákladov nepatria náklady na otvorenie nových kapacít, odbytová a správna réžia. Začiatok procesu obstarávania hmotného majetku nie je presne určený ale koniec procesu je definovaný v IAS 16.20 ako umiestnenie majetku na určené miesto a uvedenie do prevádzkyschopného stavu, čím sa vylúčia z obstarávacích nákladov náklady, ktoré vzniknú už keď je daný majetok prevádzkyschopný, úvodné prevádzkové straty a náklady na umiestnenie a reorganizáciu celej alebo časti činnosti podniku.

Zásoby sú upravené štandardom IAS 2, pričom ich ocenenie sa určí vo výške nákladov (na ich obstaranie, premenu a ostatné) alebo čistej realizačnej hodnoty, podľa toho, čo je nižšie. Medzi náklady na premenu zásob patria priame náklady, teda priame mzdy, ale aj variabilné a fixné režijné náklady výroby, ktoré súvisia s ich premenou na hotové výrobky. Medzi obstarávacie náklady radíme cenu, za ktorú sa zásoby obstarali a náklady priamo súvisiace s ich obstaraním, znížené obchodné zrážky a rabaty. V prípade vytvárania zásob vlastnou činnosťou medzi vlastné náklady nepatria náklady na skladovanie, režijné a odbytové náklady a ani náklady spôsobené nadbytočným odpadom, prácou a iných výrobných nákladov.

2. Cieľ práce, metodika práce a metódy skúmania

Primárnym cieľom bakalárskej práce je determinovať na konkrétnych príkladoch náklady, ktoré účtovná jednotka musí, môže alebo nemôže zahrnúť do ocenenia vlastnými nákladmi a porovnať ocenenie vlastnými nákladmi a obstarávacou cenou. V bakalárskej práci sme chceli hlavne poukázať na dôležitosť dodržiavania účtovných zásad a znázorniť proces samotného oceňovania. Aby sme si mohli zadefinovať cieľ práce a priniesť výsledky, najskôr sme museli:

- analyzovať a vysvetliť podstatu oceňovania,
- analyzovať účtovné zásady, ktoré s tým súvisia,
- analyzovať a teoreticky aplikovať vybrané oceňovacie veličiny.

Následným stanovením hlavného cieľa bakalárskej práce sme tento cieľ dosiahli pomocou nasledovných krokov:

- využitie a rozšírenie teoretických znalostí v procese oceňovania na modelovej účtovnej jednotke,
- na modelových situáciách aplikovať selektované účtovné zásady a postupy pri oceňovaní,
- determinovať na dôsledky nerešpektovania účtovných zásad ,
- identifikovať na rozdiely vo vybraných metódach oceňovania.

Metodika práce pozostáva zo zberu informácií z rôznych zdrojov, najmä odbornej literatúry a dostupnej legislatívy. Pri zbere informácií sme selektovali medzi dielami, ktoré obsahujú a riešia problematiku, ktorou sa zaoberáme v bakalárskej práci. Vzhľadom na to, že pri oceňovaní vlastnými nákladmi sme sa ocitli v situácii, kedy bolo zahrnutie daného nákladu do kalkulácie nejednoznačné, rozhodli sme sa obrátiť aj na Finančnú správu Slovenskej republiky, ktorej odpoveď nás naviedla k rozhodnutiu zahrnúť tento náklad do výslednej kalkulácie. Finančnú správu Slovenskej republiky sme kontaktovali prostredníctvom internetového portálu. Pomocou *metódy analýzy* sme zo skúmanej literatúry volili také informácie, ktoré sú pre našu prácu relevantné a zapracovali ich do bakalárskej práce. V ďalšom kroku pomocou *metódy syntézy* sme prepojili získané teoretické poznatky a vypracovali časť bakalárskej práce, kde sme si v praxi ukázali ich význam pomocou *metódy indukcie*.

3. Výsledky práce a diskusia

V tejto časti bakalárskej práce sme sa rozhodli na modelovej účtovnej jednotke ukázať, aké účtovné zásady je nutné dodržiavať počas oceňovania majetku a zásob vlastnými nákladmi, vzhľadom na ich schopnosť ovplyvniť výsledok hospodárenia za dané účtovné obdobie a porovnať ich s procesom obstarania kúpou. Pri oceňovaní majetku vznikajú rôzne otázky, pretože v právnych predpisoch pre účtovníctvo môžeme nájsť predpisy, ktoré si odporujú alebo môže byť daná oblasť nedostatočne upravená. Na záver si ukážeme ako sa tieto spôsoby líšia v priebehu, ale aj vo výslednej cene, kedy prichádza na rad uváženie, či sa oplatí viac investovať do vlastného softvéru, ak berieme do úvahy návratnosť investície alebo je lepšie softvér zakúpiť. V prvej podkapitole si charakterizujeme našu fiktívnu účtovnú jednotku, s ktorou budeme pracovať.

3.1. Charakteristika skúmanej spoločnosti

Pre účely bakalárskej práce sme sa rozhodli vytvoriť účtovnú jednotku TechWiz s r. o., v ktorej zamestnávame viacero zamestnancov no pre potreby výpočtov pracujeme:

- s 18 označenými od písmena A po S,
- administratívnymi pracovníkmi, manažérmi,
- 5 účtovníkmi,
- a nesmieme zabudnúť na ľudí, ktorý pracujú na údržbe a upratovaní.

Medzi dlhodobý majetok účtovnej jednotky patrí:

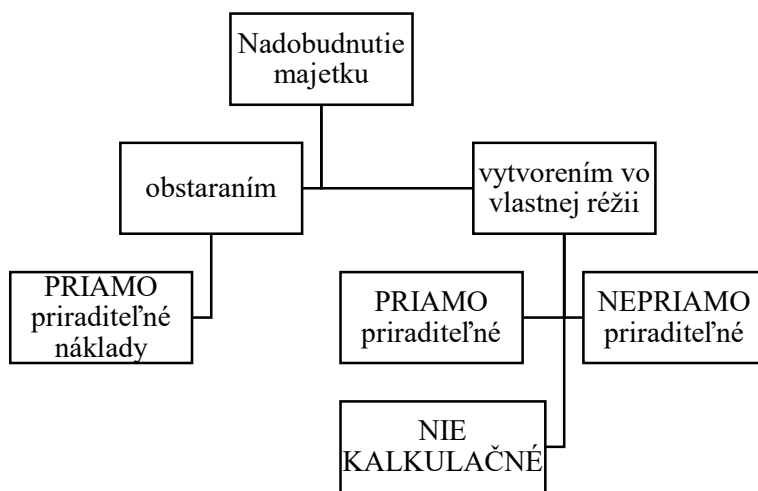
- 20 počítačových zostáv za 3 000 €/ks
- 10 notebookov po 1 800 €/ks.
- server s potrebnými komponentami za 10 000 €
 - nakoľko komponenty nemajú samotné žiadnu funkcionality, hoci obsahujú softvér, zaradia sa ako celok medzi hmotný majetok.

Všetky tieto položky spadajú do prvej odpisovej skupiny, aj keď pri serverovej zostave je predpokladaná životnosť dlhšia, ošetrí sa to však dlhšími účtovnými odpismi. Pre prehľadnosť v našom príklade zaradíme majetok k 01. 01. 2023, od kedy sa budú aj odpisovať. Začiatok vývoja softvéru je taktiež 01. 01. 2023.

3.2. Ocenenie softvéru vlastnými nákladmi

Vlastné náklady, alebo tiež v iných jazykoch výrobné náklady, predstavujú obstarávaciu cenu surovín, spotrebného materiálu, ale aj ďalších nákladov ako napríklad mzdy, ktoré sa dajú priamo priradiť príslušnej položke, t. j. v našom prípade softvéru. Podľa účtovných smerníc jednotlivých štátov sa sem taktiež započítavajú aj iné časti nepriamych, resp. fixných alebo variabilných režijných nákladov, nie však odbytových. Čo sa týka výrobného procesu, platí fakt, že by sa samotný vývoj nemal odzrkadľovať na výsledku hospodárenia. Vplyv na výsledok hospodárenia budú mať až v momente opotrebenia, spotreby či predaja. Zatiaľ čo súčasťou obstarávacej ceny sú len náklady, ktoré je možné priamo priradiť počas procesu obstarávania, súčasťou vlastných nákladov sú priame aj nepriame náklady.

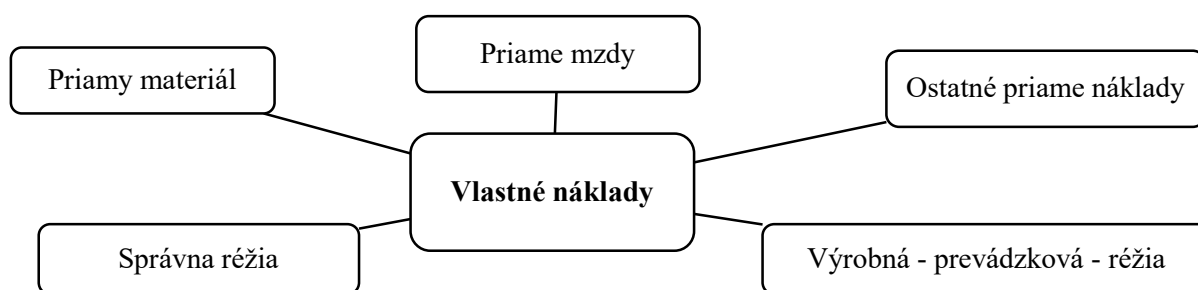
Schéma 3 Spôsoby nadobudnutia majetku

Vlastné náklady na tvorbu softvéru sa môžu líšiť v závislosti od rôznych faktorov, ako je napríklad zložitosť softvéru, veľkosť vývojového tímu, použité technológie alebo tiež použitá metóda vývoja. Medzi bežné výrobné priame náklady spojené s výrobou softvéru patria náklady na prácu, ktoré tvoria mzdy vývojárov, dizajnérov, projektových manažérov a ďalších členov tímu zapojených do procesu vývoja softvéru. Ďalšími bežnými priamymi nákladmi sú softvérové nástroje a licencie, teda náklady spojené s nákupom alebo licencovaním nástrojov na vývoj softvéru, rámcov, knižníc a iných zdrojov potrebných na vývoj. Patria sem však aj náklady na infraštruktúru, teda výdavky súvisiace s hardvérom, servermi, cloudovými službami a inou technológiou potrebnou na vývoj, testovanie a nasadenie softvéru. Samotné testovanie a zabezpečenie kvality sú tiež dôležitou položkou. Takéto náklady predstavujú náklady spojené s

testovaním softvéru proti rôznym chybám, omylom a problémom s výkonom, ako aj so zabezpečením kvality a spoľahlivosti softvéru. Ďalšie kroky, ako údržba a podpora, priebežné náklady na údržbu a aktualizáciu softvéru, poskytovanie zákazníckej podpory a riešenie akýchkoľvek problémov alebo chýb, ktoré sa môžu objaviť po uvedení softvéru na trh, či marketing a distribúcia, sa nezapočítavajú do vlastných nákladov oceňujúcich vlastnú výrobu, ak tieto kroky začnú až po dokončení výrobného procesu. Právne otázky a následné dodržiavanie predpisov a získavanie licencií, či patentovanie a problémy s autorskými právami alebo ochranou práv duševného vlastníctva sa posudzujú samostatne na základe toho, do ktorej fázy cyklu patria. Ak by sa táto problematika riešila po ukončení výrobného procesu, nezapočíta sa ani do výrobných nákladov. Pre podniky je dôležité starostlivo plánovať a rozpočtovať tieto výrobné náklady, aby sa zabezpečil úspešný vývoj a uvedenie softvérových produktov na trh. Efektívnym odhadom a riadením týchto nákladov môžu podniky optimalizovať svoje zdroje, minimalizovať riziká a maximalizovať návratnosť investícií do projektov vývoja softvéru. V prípade riadnej kalkulácie vlastných nákladov na výrobu majetku vo vlastnej réžii je potrebné prejsť viacerými etapami výpočtov, ktoré sú zobrazené v rovnici vyššie. Pre jednoduchšie plánovanie každého projektu je nevyhnutné mať zostavený plán v optimistickom a pesimistickom scenári, aby sme mali už od začiatku prehľad o možných nákladoch, výdavkoch a ich optimalizácii.

Schéma 4 Rozloženie vlastných nákladov

Základnou zložkou pri oceňovaní majetku sú materiály využité pri výrobe – priame materiály. Fyzické komponenty, ako sú počítače, sa do kalkulácie vlastných nákladov premietnu v podobe odpisov, keďže sa priamo nespotrebujú, ale postupne opotrebujú, a náhradné súčiastky v prípade opravy hardvérových komponentov spadajú pod ostatné priame náklady. Pri samotnom vývoji softvéru sa samozrejme využívajú iné licencie na prácu so softvérovými nástrojmi, rôzne programovacie prostredia a ďalšie softvéry na vývoj. Ďalším priamym materiálom sú materiály na dokumentáciu, ktoré zahŕňajú tlačené materiály, papier a podobne.

Súčasťou priamych miezd sú mzdy takých pracovníkov, ktorí sa na tvorbe samotného softvéru podieľali, vrátane ich odmien. Vďaka predčasnému plánovaniu a lepšiemu priradeniu úloh na základe predispozícií jednotlivých zamestnancov môžeme urýchliť celý cyklus vývoja. Ak by nastala situácia nedostatočnej kvalifikovanosti zamestnancov, čo by nás značne brzdilo až zastavilo vo vývoji, môžeme ich vyslať na školenia, ktoré by im vedomosti v danej oblasti doplnili a tým posilnili efektivitu výroby. Takéto náklady zaradíme medzi ostatné priame náklady.

Tabuľka 2 Prehľad úloh a priradených zamestnancov

Tabuľka	Task	Zamestnanec	Hodiny		Priemerná sadzba	výsledná cena	
			Min	Max		Min	Max
1	Koncept	A,B,C	10	25	40,00 €	400 €	1 000 €
2	Plánovanie	A,B,C	25	30	40,00 €	1 000 €	1 200 €
3	Analýza	A,B,C	15	23	40,00 €	600 €	920 €
4	Dizajn	D,E	40	55	34,00 €	1 360 €	1 870 €
5	Vývoj						
	Možnosť 1	F,I,L	1 200	2 100	37,00 €	44 400 €	77 700 €
	Možnosť 2	F,H,J,K	1 400	1 700	45,00 €	63 000 €	76 500 €
	Možnosť 3	G,H,I,J	1 700	1 600	40,00 €	68 000 €	64 000 €
	Možnosť 4	F,J,L,N	2 000	2 200	43,00 €	86 000 €	94 600 €
6	Reporty a výpočty	F	90	110	35,00 €	3 150 €	3 850 €
7	Implementácia	K,L,M	230	240	37,00 €	8 510 €	8 880 €
8	Kontrola kvality	N,O	60	70	33,00 €	1 980 €	2 310 €
9	Testovanie	M, P,R,S	410	490	35,00 €	14 350 €	17 150 €
10	Údržba a opravy	G, M, I, J	700	800	45,00 €	31 500 €	36 000 €
11	Spustenie	A, F, I, N	150	160	50,00 €	6 450 €	6 880 €
12	Dokončenie	A,B,C	50	55	40,00 €	2 000 €	2 200 €
	Spolu		8 080	9 658	39,13 €	332 700 €	395 060 €

Prvým krokom k zostrojeniu podobnej tabuľky, ktorá nám uľahčí kalkuláciu hrubého odhadu priamych miezd, je rozvrhnutie fáz projektu alebo výstupov jednotlivých úloh, v našom prípade do 12 etáp, z ktorých jedna etapa má viac častí, čo navýši počet úloh z 12 na 15. K jednotlivým úlohám priradíme zodpovedných zamestnancov s najlepšimi predispozíciami na ich efektívne splnenie, ďalej doplníme časový predpoklad trvania danej úlohy v optimistickom scenári, ale aj v tom pesimistickom, a samozrejme aj priemernú hodinovú sadzbu tých zamestnancov, ktorých sme priradili k úlohám. Túto hodnotu vynásobíme odhadovaným počtom hodín v oboch scenároch, čím získame minimálnu a maximálnu výslednú cenu. Predpokladané časy a náklady na jednotlivé fázy si vieme dohľadať na internete, alebo sa pozrieť na štatistiky z minulých projektov, ak také existujú. Ďalšou možnosťou je diskusia so zainteresovanými zamestnancami o ich odhadoch či skúsenostiach. Po vytvorení takejto tabuľky súčtom hodín zistíme, že odhadovaný čas celého projektu v prípade optimistického scenára je 8 080 hodín, zatiaľ čo maximálny počet predstavuje 9 658 hodín. V prepočte $8\,080/40$ (počet priemerných týždenných pracovných hodín) sa nachádzame v rozmedzí 202 až 242 týždňov, čo predstavuje obdobie 46,45 čiže 47 až 55,65 čiže 56 mesiacov. Ďalším čitateľným údajom, po sčítaní jednotlivých priemerov a následným predelením počtom údajov, z tabuľky je priemerná mzda na jedného zamestnanca, teda priemerné priame mzdy na hodinu práce vo výške 39,13 €, priemernú mesačnú mzdu zistíme ako súčin priemernej hodinovej mzdy a hodín v danom scenári, čo následne vydělíme počtom týždňov v príslušnom scenári. $39,13 * 8\,080$ (počet hodín v optimistickom scenári) / 47 (počet mesiacov v optimistickom scenári) = 6 727,03 €. Pre pesimistický scenár to bude teda $39,13 * 9\,658 / 56 = 6\,748,53$. Tieto údaje sú však skreslené samotnou priemernou mzdou. Už v prvom kroku sme počítali s priemernými mzdami skupín zamestnancov v jednotlivých etapách. Preto sú tieto výsledky 2x tak skreslené a budeme sa riadiť tými z tabuľky. Výsledkom tabuľky, kde nie je využitých až toľko priemerov, sú predbežné celkové kalkulácie priamych miezd v optimistickom prevedení vo výške 332 700 € a v pesimistickom vo výške 395 060 € za celé obdobie práce.

Medzi ostatné priame náklady zaraďujeme také náklady, ktoré nie sú obsiahnuté v priamom materiáli ani v priamych mzdách, príkladom môžu byť patenty, licencie či niektoré druhy odpisov. Podľa § 25 ods. 6 písm. (b) ZoÚ sem spadajú priame a nepriame náklady, ktoré sa vzťahujú na výrobu alebo inú činnosť. Bez nepriamych nákladov by nebolo možné realizovať procesy smerujúce k vytvoreniu nejakého produktu či služby a preto sem zaraďíme aj náklady

na školenia a cestovné, na ktoré sme svojich zamestnancov poslali pretože sme narazili na problém vo výrobe a máme nedostatok odborníkov, samozrejme aj s náhradou cestovných nákladov, ktoré sem tiež patria. V našom prípade vznikli náklady na školenia za programovanie A v sume 530 € pre troch zamestnancov a programovanie B pre štyroch zamestnancov v hodnote 700 €. Keďže zamestnanci cestovali na tieto školenia vlastným vozidlom a samotné školenie trvá 8 týždňov od pondelka do piatka v rozmedzí 2 hodiny denne, musíme započítať aj cestovné – v našom prípade výšku cestovného vypočítame len ako náhradu za využitie osobného vozidla na služobné účely a preplatenie pohonných hmôt podľa technického preukazu daného vozidla, kde sadzbu na kilometer určuje zákon. Zamestnanci dochádzali na školenia 15 km tam a 15 km späť, čo predstavuje 30 km denne. Každý zo zamestnancov využil vlastné vozidlo. Neskôr zamestnanci predložili elektronický pokladničný doklad z tankovania. Vzhľadom na to, že dochádzali každý pracovný deň počas ôsmich týždňov, najazdili dokopy 30 km denne, čo po vynásobení piatimi dňami v týždni a ôsmimi týždňami, počas ktorých trvali tieto školenia, predstavuje dokopy 1 200 km najazdených na jedného zamestnanca, t. j. 8 400 km za všetkých troch zamestnancov. Z technického preukazu predloženého vozidla (pre uľahčenie si to zjednotíme a budeme počítať len s údajmi z jedného technického preukazu a elektronického pokladničného dokladu) sme zistili, že auto má spotrebu 5,6 litra na 100 km. Z pokladničného dokladu sme zistili, že tankovali za 1,60 €/liter paliva. Základnú náhradu za najazdené kilometre vypočítame ako sadzbu náhrady zo zákona (resp. 0,252) vynásobenú najazdenými kilometrami (t. j. 8 400), ktorú vydáme hodnotou sto, nakoľko máme spotrebu udávanú v litroch na sto kilometrov, čím pridáme k sume 2 116,80 €. Náhradu za spotrebované pohonné látky zistíme ako súčin spotreby podľa technického preukazu (5,6), najazdených kilometrov (8 400) a cenou paliva na jeden liter (1,60 €), z čoho získame sumu 752,64 €. Celkové cestovné náhrady za použitie súkromného vozidla predstavujú súčet týchto dvoch súm (2 116,8 + 752,64), čo zodpovedá hodnote 2 869,44 €. Dodatočné výdavky na potrebné zaškolenia zamestnancov do efektívneho využívania softvéru alebo na podporu pre zákazníkov môžu predstavovať ďalšie náklady ale keďže náklady takéhoto typu sú spojené s užívaním a odbytom, tak sa do ocenenia vlastnými nákladmi nezahrnú, ale zaúčtujú sa priamo do nákladov ovplyvňujúcich výsledok hospodárenia v bežnom účtovnom období. Okrem toho sem patria aj náklady spojené s efektívnou komunikáciou celého tímu zaradujeme medzi ostatné priame náklady. Jedným

z ostatných priamych nákladov, ktoré by sem tiež spadali, je napríklad mzda vývojára či konzultanta, ktorý sa do projektu zapája externe.

Odpisy spadajúce medzi ostatné priame náklady vypočítame na základe toho, aké komponenty využívame pri vývoji. Pre naše potreby sme nakúpili 20 počítačových zostáv za 3 000 €/ks a 10 notebookov po 1 800 €/ks. Zároveň s počítačmi sme obstarali aj server s potrebnými komponentami za 10 000 € - nakoľko samotné komponenty nemajú funkčnosť a hoci obsahujú softvér, zaradia sa ako celok medzi hmotný majetok. Všetky tieto položky spadajú do prvej odpisovej skupiny, aj keď pri serverovej zostave je predpokladaná životnosť dlhšia, ošetrí sa to však dlhšími účtovnými odpismi. Pre poriadok v našom príklade zaradíme majetok k 01. 01. 2023.

Tabuľka 3 Odpisy počítačovej zostavy

Počítačová zostava			
ROK	ZC	Uplatnený RO	Oprávky Σ
2023	2 250	750	750
2024	1 500	750	1 500
2025	750	750	2 250
2026	0	750	3 000

Tabuľka 4 Odpisy notebooku

Notebook			
ROK	ZC	Uplatnený RO	Oprávky Σ
2023	1 350	450	450
2024	900	450	900
2025	400	450	1 350
2026	0	450	1 800

Tabuľka 5 Daňové odpisy serveru

Server so všetkými jeho komponentami – daňové odpisy			
ROK	ZC	Uplatnený RO	Oprávky Σ
2023	7 500	2 500	2 500
2024	5 000	2 500	5 000
2025	2 500	2 500	7 500
2026	0	2 500	10 000

Tabuľka 6 Účtovné odpisy serveru

Server so všetkými jeho komponentami – Účtovné odpisy			
ROK	ZC	Uplatnený RO	Oprávky Σ
2023	8 333,33	1 666,67	1 666,67
2024	6 666,66	1 666,67	3 333,34
2025	4 999,99	1 666,67	5 000,01
2026	3 333,32	1 666,67	6 666,68
2027	1 666,65	1 666,67	8 333,35
2028	0	1 666,67	10 000

Naopak medzi výrobnú, prevádzkovú, réžiu patria nepriame náklady, ako sú spotreba energie a vody, vykurovanie, ale aj mzdy, prémie a odmeny zamestnancov zabezpečujúcich údržbu a opravy. Náklady na energie v kanceláriách sú tiež variabilné a závisia od mnohých faktorov. Priemerná spotreba každého spotrebiča sa líši, aj keď sa spočiatku môže zdať, že to tak nie je. V prípade kancelárií môže byť významným faktorom napríklad druh počítača, ktorý sa využíva na prácu. Podľa článku na stránke touchit.sk klasický stolný počítač spotrebuje energiu približne 180 W + 25 W samotný monitor, zatiaľ čo notebook spotrebuje len 30 W. Samozrejme, nie je možné prihliadať len na spotrebu, je nutné brať na vedomie i samotný výkon počítača a jeho funkcionalitu. Pri bežnej prevádzke kancelárie okrem počítačov funguje v priebehu dňa aj osvetlenie, vykurovanie a spotrebiče, ako napríklad kávovar, chladnička či vysávač. Pri rýchlom prieskume na internete sa dopátrame k priemerným spotrebám jednotlivých spotrebičov, ktoré môžeme využívať pre svoje výpočty. V snahe zjednodušiť výpočet celého procesu si ale stanovíme cenu za energie na 200 € mesačne + 50 € za vodu. V rámci ostatných priamych nákladov musíme počítať aj s prípadnými opravami, údržbou a upratovaním. Ako priemernú mesačnú mzdu zamestnancov na tejto pozícii využijeme sumu 12 000 € ročne. Medzi správnu réžiu zahrňame mzdy manažmentu a administratívnych pracovníkov. Zároveň medzi tieto náklady však zaradíme aj nájomné, poštové a telefónne poplatky. Mzdy a odmeny pre manažérov, účtovníkov a vedúcich pracovníkov v našom reprezentatívnom príklade budú predstavovať 15 000 € ročne.

Ak by účtovná jednotka počas vývoja softvéru začala softvér propagovať, či už na sociálnych sieťach, billboardoch alebo webových stránkach, náklady vynaložené na túto činnosť by spadali pod odbytovú réžiu, vrátane miezd zamestnancov, ktorí túto činnosť vykonávali. Rovnako by sem patrilo zostrojenie a spravovanie webovej stránky pre predaj nášho softvéru. Odbytová réžia nesmie byť zahrnutá do vlastných nákladov vynaložených na vývoj softvéru.

3.3. Ocenenie softvéru obstarávacou cenou

Náklady na obstaranie softvéru pre podniky sa líšia v závislosti od typu softvéru, licenčného modelu, počtu používateľov a požadovaných funkcií a vlastností. Jedným z najdôležitejších kritérií ovplyvňujúcich cenu samotného softvéru sú licenčné poplatky, ktoré sa odvíjajú od počtu požadovaných licencií, teda od toho, koľko užívateľov bude daný softvér využívať. Výslednú cenu ovplyvňuje aj spôsob platby – jednorazovo alebo pomocou

predplatného, mesačne alebo ročne. Nesmieme zabudnúť ani na množstevné zľavy a programy špeciálne určené pre firmy. Účtovnícky softvér, o ktorý máme záujem s požadovanými vlastnosťami je ohodnotený na 55,2 € mesačne (všetky ceny sú uvedené bez DPH a pri platbe na 12 mesiacov). V tomto balíku máme v cene 20 kariet s dlhodobým majetkom a keďže vlastníme 3 autá, 20 počítačových zostáv, 10 notebookov a server potrebujeme ich 34, musíme si ich 14 dokúpiť. Cena za 1 skladovú kartu je 7 €. Rovnako si musíme priplatiť aj za to, že chceme, aby v tomto softvéri pracovalo viacero používateľov a to konkrétne 3,50 € za užívateľa mesačne pri platbe na 12 mesiacov a my ich máme 5. Kúpnu cenu softvéru si teda vypočítame nasledovne – 55,2(základná cena) + 14 (majetkové karty) *7 + 3,5 (za užívateľa) * 4 (pretože 1 je už započítaný v základnej cene) *12 (počet mesiacov) = 2 006,40 € ročne bez DPH.

Náklady na implementáciu softvéru a jeho prispôbenie do podniku zohrajú svoju rolu vo výslednej cene tiež. Ďalšie výdavky na potrebné školenia zamestnancov do efektívneho využívania softvéru alebo na podporu od vývojára môžu predstavovať dodatočné náklady ale tieto náklady na školenie personálu sú náklady spojené s užívaním, preto sa do obstarávacej ceny nezahrnú, ale zaúčtujú sa priamo do nákladov ovplyvňujúcich výsledok hospodárenia v bežnom účtovnom období. Samotná kúpa softvéru nestačí na to, aby sa mohol efektívne využívať a v dobe technologického pokroku je nutné pozerieť aj na konkrétne požiadavky softvéru, konkrétne na kompatibilitu so zariadením, na ktorom sa má využívať. V prípade napríklad takého skladového softvéru je možná potreba obstarania dodatočných prístrojov na zjednodušenie manipulácie alebo v prípade práce s citlivými údajmi je dôležité dbať na zvýšenú bezpečnosť. Softvér, ktorý si plánujeme zaobstarať ponúka doplnkovú modul na zabezpečenie dát za doplatok 6,80 €, čo ročne predstavuje príplatok $6,8 * 12 = 81,6$ €, takže výsledná cena ročne predstavuje $2006,4 + 81,6 = 2 088$ €. Ďalšími položkami, na ktoré je potrebné mať na zreteli sú aktualizácie a údržba softvéru a netreba opomenúť ani integráciu softvéru s inými systémami a aplikáciami, ktoré podnik má alebo plánuje obstarat', pretože rovnako ako vo fungujúcom kolektíve je dôležitá aj vzájomná komunikácia jednotlivých softvérov a následná výmena údajov, či už počas využívania softvéru alebo aj počas výmeny jedného softvéru za iný.

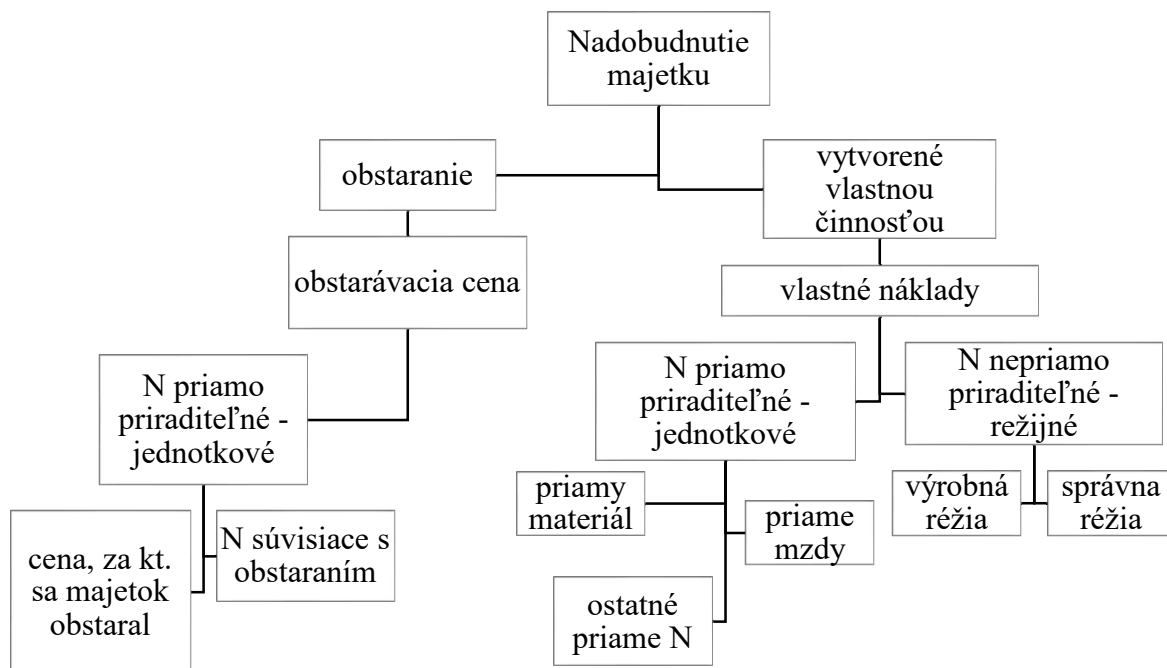
Okrem samotnej ceny majetku však treba venovať pozornosť aj nákladom, ktoré súvisia s obstaraním. čo môže byť v prípade obstarávacej ceny zradné, najmä vďaka účtom 041, 042, 043 a 259, ktoré sa už počas obstarávacieho procesu môžu vykázať v súvahe a tým preukázať deň uskutočnenia účtovného prípadu, čo je deň splnenia dodávky a naznačiť tým falošný koniec

procesu obstarávania. Ak by sme sa vývoj softvéru rozhodli financovať úverom, úroky z neho môžeme zaúčtovať ako náklady súvisiace s obstaraním, pretože účtovná smernica upravuje ich zahrnovanie len pri vlastných nákladoch. Súvislosť úrokov s obstaraním posúdilo IFRS ako „náklady, ktoré by neboli vznikli, keby sa daný majetok nebol býval obstarával, zhotovoval alebo vyrábal“ (IAS 23.10). Na Slovensku aktivácia úrokov z úveru prešla viacerými zmenami. Do konca roku 2002 bola povinnosť ich aktivácie, do konca roku 2005 ich zákaz, od roku 2006 zasa povinnosť. V súčasnosti platí 1. júla 2010 voliteľnosť ich aktivácie. Musí však ísť o úroky, ktoré sa týkajú len určitého obdobia – od začiatku obstarávania do ukončenia jeho procesu. Každopádne sú súčasťou obstarávacej ceny náklady, ktoré súvisia s obstaraním a to bez ohľadu na to, či vznikli pred dňom uskutočnenia účtovného prípadu, medzi začiatkom a koncom obstarávacieho procesu alebo po dni ukončenia obstarávacieho procesu. Presné vymedzenie začiatku obstarávacieho procesu môže byť zradné, keďže môžu vzniknúť dávno predtým, ako sa daná položka vykáže v súvahe.

3.4. Komparácia ocenenia softvéru

Jedným z hlavných rozdielov je účel, na ktorý sa obstarávacia cena a vlastné náklady využívajú.

Schéma 5 Kroky a súčasti jednotlivých metód obstarania

Zdroj: Farkaš (2020)

Zatiaľ čo obstarávacía cena je cena, za ktorú sa majetok alebo služba obstarali a náklady s tým súvisiace, oceňovanie vlastnými nákladmi sa zameriava na určenie hodnoty majetku na základe nákladov, ktoré boli potrebné na jeho vytvorenie alebo získanie.

Okrem zjavných rozdielov v samotnom procese kalkulácií existujú aj rôzne obmedzenia v smerniciach a zákonoch a zároveň rôzne ovplyvňujú finančné a účtovné záznamy podniku. Obstarávacía cena sa zvyčajne používa na určenie hodnoty majetku v súvislosti s trhovými cenami a konkurenciou, zatiaľ čo oceňovanie vlastnými nákladmi sa zameriava na interné náklady a procesy podniku.

Tabuľka 7 Rozdiely medzi VN a OC

VN	OC
N na výrobu a s ňou súvisiace N	N na obstaranie a s tým súvisiace N
Vlastná činnosť	Kúpa
Interné N a procesy podniku	Reaguje na trhové podmienky
Nereaguje na trhové podmienky	
Dobrá investícia?	Dobrá cena?

Samotné trhové podmienky, ponuka a dopyt sa neustále menia a s nimi aj obstarávacía cena, naopak oceňovanie vlastnými nákladmi je zamerané na historické náklady spojené s vytvorením a majetku a nemusí nutne zohľadňovať aktuálne trhové podmienky. Ďalším rozdielom je aj spôsob, akým sa tieto metódy dajú využiť pri rozhodovaní o investíciách a strategickom myslení podniku. Obstarávacía cena poskytuje informácie o tom, či je majetok obstaraný za primeranú cenu v rámci trhových podmienok, zatiaľ čo oceňovanie vlastnými nákladmi vypovedá viac o návratnosti investície a výpočte ziskovosti. Obe metódy rozlične ovplyvňujú aj výpovednú hodnotu majetku. Obstarávacía cena je používaná ako referenčná hodnota pri určovaní výpovednej hodnoty, keďže zohľadňuje trhové podmienky a aktuálnu hodnotu na trhu. Na druhej strane, oceňovanie vlastnými nákladmi, keďže poskytuje informácie o historických nákladoch, ovplyvňujú výpovednú hodnotu v prípade, že bol majetok získaný za vyššiu alebo nižšiu cenu ako trhovú hodnotu. Preto je dôležité zvážiť obe varianty obstarávania a zohľadniť ich rozdiely a vplyv na konečný výsledok.

Je dôležité, aby podniky pri obstarávaní softvéru pre svoje prevádzky tieto náklady starostlivo zvážili a zohľadnili ich vo svojom rozpočte. Pochopením celkových nákladov na

vlastníctvo a zhodnotením návratnosti investícií môžu podniky prijímať informované rozhodnutia o tom, ktoré softvérové riešenia najlepšie spĺňajú ich potreby a rozpočtové obmedzenia. Rovnako ako vlastné náklady na výrobu majetku sa aj obstarávacia cena líši v závislosti od typu, licenčného modelu, počtu používateľov, funkcií a vlastností softvéru. Ďalším spoločným znakom pri obstarávaní majetku a ocenením vlastnými nákladmi je fakt, že obe ceny nemajú vplyv na výsledok hospodárenia. Obe ceny budú mať vplyv na VH až neskôr, teda v momente spotreby, opotrebenia, predaji a podobne, pretože až vtedy sa vykážu ako skutočný náklad. V oboch prípadoch je taktiež dôležitý proces obstarávania – t. j. jasný začiatok a koniec procesu obstarávania.

Tabuľka 8 Kalkulácia VN

Položka	Min (optimistický scenár)	Max (pesimistický scenár)
Počet mesiacov	47	56
Mzdy vývojárov	332 700,00	395 060,00
Mzdy administratívnych pracovníkov	58 750,00	70 000,00
Mzdy opravy a udržiavanie	47 000,00	56 000,00
Školenie	4 390,00	
Náhrady za PC (vlastné vozidlo + PHM)	2 869,44	
Daňové odpisy	60 000,00	
	18 000,00	
	10 000,00	
Energie + voda	11 750,00	14 000,00
Súčet	759 478,44	848 838,44

Výsledná cena pri vlastných nákladoch by bola v optimistickom scenári, teda minimálna potrebná suma je 759 478,44 € a naopak maximálna suma potrebná na celý vývoj by bola 848 838,44 €. Ďalším krokom by bolo už len získavanie potrebných licencií o autorskom práve, aby sme mohli začať s predajom nášho softvéru. Po konzultácii s odborníkom nasleduje adekvátne určenie predajnej ceny a vypočítanie doby návratnosti našich investícií. Podľa Opatrenia MF SR č. 23054/2002-92 § 37 ods. 1 až 4 postupov účtovania, osobitne dávame do pozornosti ods. 4 tohto ustanovenia: Náklady na vývoj sa aktivujú, ak ich suma neprevýši sumu, u ktorej je pravdepodobné, že sa získa z budúcich ekonomických úžitkov po odpočítaní ďalších nákladov vývoja, predaja a administratívnych nákladov, ktoré sa týkajú priamo marketingu

výrobných alebo procesov. Ak sa nepreukáže podľa odseku 1 možnosť aktivovania nákladov na vývoj, účtujú sa do nákladov účtovných období, v ktorých vznikli.

V rámci obstarávacej ceny sú kalkulácie obstarávacej ceny jednoduchšie, pretože na získanie výsledku nám stačí sčítať jednotlivé náklady, ktoré nám vznikli.

Tabuľka 9 Kalkulácia OC

Položka	Mesačne
Softvér	55,2
Karty DM	98
Užívatelia	14
Zabezpečenie	6,8
Mesačne spolu	174
Ročne	2 088

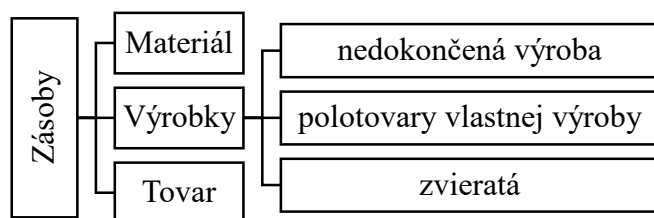
Pri sčítaní všetkých položiek, ktoré sa nám nazbierali rôznymi požiadavkami a kritériami na softvér. Súčasťou výpočtu teda okrem samotného softvéru pripočítame aj prirážku za viaceré karty dlhodobého majetku, zvýšený počet užívateľov a zlepšené zabezpečenie, čím prideme k sume 174 € mesačne, z čoho následne dokážeme vypočítať výslednú sumu softvéru 2 088 € ročne. Jedným z aspektov je napríklad kontrola a prispôbenie softvéru, na konkrétne požiadavky ktorú umožňuje vývoj vlastného softvéru. Ďalším dôležitým faktorom je dlhodobá udržateľnosť. Pri zvažovaní medzi týmito dvomi možnosťami je dôležité zohľadňovať aj dlhodobú udržateľnosť riešenia v prípade dlhodobého užívania softvéru. Vzhľadom na veľkosť investície pri voľbe vývoja vlastného softvéru je dôležité myslieť na to, že tento softvér je možné ďalej predávať, čo by pre účtovnú jednotku prinieslo výnosy. Priemerná doba návratnosti investícií by nám mohla odpovedať na otázku, za ako dlho sa nám vrátia finančné prostriedky vložené do investícií, kde jediné kritérium je priemerná doba životnosti, ktorá by mala byť podstatne dlhšia ako doba návratnosti.

3.5. Ocenenie zásob vlastnými nákladmi

Pri vytváraní zásob vlastnou činnosťou do procesu vstupujú podnikové produkčné faktory, ako sú spotreba materiálu, energie, využitie techniky a technológie a práca, ktoré sa podieľajú na tvorbe nového produktu, ktorý je určený na predaj alebo ďalšie spracovanie. V procese vytvárania zásob vlastnou činnosťou existuje voliteľnosť zahrnutia do vlastných

nákladov časť nepriamych nákladov – nemusia byť zahrnuté vôbec, alebo len ich časť, zatiaľ čo pri dlhodobom majetku je to povinnosť. To platí v rámci účtovnej smernice a slovenských účtovných predpisov. IFRS totiž vyžaduje zahrnutie nepriamych nákladov. Naopak priame náklady musia byť zahrnuté do vlastných nákladov všetky. Rovnako ako pri dlhodobom majetku, ani pri zásobách nesmú byť súčasťou vlastných nákladov odbytové náklady, keďže vznikajú až po výrobe.

Schéma 6 Členenie zásob

Začiatok výroby predstavuje nákup materiálu, z ktorého budeme vyrábať. Po výbere vhodného dodávateľa – spoľahlivého, s potrebným sortimentom a najlepšie lokálneho – si dohodneme obchodné podmienky, súčasťou ktorých sú podmienky stanovenia ceny, kde vzhľadom na množstvo potrebného materiálu môžeme získať množstevný rabat. Rovnako dôležité je zhodnotiť aj veľkosť a frekvenciu dodávok – nechceme predať zbytočne viazať peniaze ale ani pozastaviť výrobu v dôsledku nedostatku surovín, na čo je potrebné vedieť časový harmonogram jednotlivých výrobných činností, ktoré by mali byť proporcionálne, paralelné, rytmické a nepretržité. Pre dosiahnutie maximálnej efektívnosti musíme brať ohľad aj výrobné kapacity, ktoré ovplyvňujú fixné a variabilné produkčné vstupy, na základe čoho by sme si mali určiť optimálnu výrobnú štruktúru. Medzi vstupy teda zahrňame materiál, techniku a technológie + manažment, súčasťou transformačného procesu je činnosť zamestnancov, techniky a technológie a výstupom sú nakoniec polotovary, výrobky alebo služby. Prvým krokom pred začiatkom výroby je samotné plánovanie, v ktorom by sme okrem výberu technológie, materiálu a dizajnu mali myslieť aj na recyklovateľnosť použitých materiálov a celkovú minimalizáciu odpadu z výroby, čo by sme mohli doceliť doplnkovou výrobou – produkcia, ktorá síce nie je hlavným výrobným programom, no môže zvýšiť zisk, znížiť odpad a zlepšiť využitie výrobných kapacít. V tejto fáze výroby totiž ide hlavne o zosúladenie dopytu s produkčnými schopnosťami podniku.

Priebeh plánovania každej výroby je individuálny, keďže každý výrobok je iný a vyžaduje využitie inej technológie. Všetky výrobné podniky majú variabilné náklady, teda také, ktoré zodpovedajú objemu produkcie napr. energie, suroviny, mzdy a pod. a fixné náklady, ktoré sú nezávislé od objemu produkcie napr. nájom, údržba zariadení a pod. V našej fiktívnej prevádzke vyrábame nábytok a pelety – doplnková výroba. Celý proces má niekoľko častí, záleží v akej podobe nakupujeme drevo, z ktorého budeme vyrábať. Na začiatku sa musí drevo pripraviť na spracovanie a počas následného spracovávania, nám vznikajú nedokončené výrobky – piliny a polotovary vlastnej výroby – dosky. Následne sa dosky upravujú do finálnej podoby. Z pilín vyrábame pelety na kúrenie a podstielky pre zvieratá.

Drevo sme nakúpili za 15 350 €, pripravené na spracovanie. Pri výrobe dosiek nám vznikli náklady vo výške 1 000 €, energie 220 €, mzdové náklady 680 € a odpisy stroja, na ktorom sa pracovalo 100 €. Vyrobito sa 640 ks dosiek spolu s pilinami. Hodnotu jednej dosky vypočítame podielom vstupov a výstupov, čiže $15\,350/640 = 23,98$ €. Pri výrobe vznikli piliny, ktoré sme pobalili do 70 vriec po 15 kg. Vrecia sme obstarali za 0,65€/ks a pri balení vznikli mzdové náklady vo výške 80 €. Cenu jedného balenia pilín teda vypočítame podielom na rovnakom princípe ako pri doskách, $(70*0,65+80)/70 = 1,79$ € jedno 15 kg vreco, čiže $1,79/15 = 0,119$ kg pilín. Na ďalšie spracovanie pilín je nutné ich spracovať – usušiť, pričom nám vznikli náklady vo výške 75 € - 20 € energie, 30 € odpisy stroja na sušenie a budovy, v ktorej proces prebieha a 25 € mzdy. Pri výrobe paliet sa spotrebuje 1 200 kg pilín a vznikne 1 000 kg peliet. Spotrebovaný materiál na výrobu vypočítame ako súčin sadzby za kg pilín a spotrebovaného množstva, $1\,200*0,119 = 142,8$ €. Náklady na energie vo výrobe predstavujú 30 €, mzdy 60 €, odpisy stroja 20 €. Výslednú sumu za 1 tonu peliet zistíme súčtom nákladov, $75+142,8+30+60+20 = 327,80$ €.

3.6. Ocenenie hmotného majetku

Proces vytvárania hmotného majetku vlastnou činnosťou rovnako ako vytváranie zásob a nehmotného majetku, by nemal mať vplyv na výsledok hospodárenia. Vlastné náklady pri hmotnom majetku predstavujú priame a nepriame náklady, ktoré sa vzťahujú na jeho výrobu. Súčasťou priamych nákladov hmotného majetku okrem bežných nákladov ako stavebný materiál, mzdové náklady pracovníkov na stavbe a energií budú aj stavebné projekty,

prieskumné, geologické a geodetické práce ale aj zostatková cena likvidovaného objektu, ak stál na pozemku, na ktorom má byť vybudovaná nová stavba.

Príklad 1 : Firma zakúpila pozemok v hodnote 250 000 € so starou budovou, ktorá má zostatkovú cenu 2 500 €. Provízia realitnej kancelárie je 10 500 €. Náklady na jej demoláciu sú 8 000 €. Príprava na zabezpečenie výstavby – geodetické a prieskumné práce predstavujú náklady vo výške 10 000 €, vypracovanie projektu na novú halu 6 000 €. Počas výstavby sa spotreboval materiál v sume 90 000 € a keďže výstavba prebiehala vo vlastnej réžii, mzdové náklady sú 60 000 € a rôzne ďalšie náklady súvisiace so stavbou ako napr. energie vo výške 14 000 €. Účtovná jednotka zaúčtuje sumu novej budovy vo výške 201 000 €. Práce vykonané externe nebudú zohľadnené pri aktivácii majetku. Ak by bola výstavba financovaná z cudzích zdrojov, budú k výslednej sume pripočítané úroky, pretože vlastné náklady musia obsahovať všetky priame aj nepriame náklady, čo je rozdiel v porovnaní s obstarávacou cenou, pretože tam je zahrnutie takýchto úrokov voliteľné. Rovnako by sa v prípade potreby k výslednej sume pripočítali aj náklady na pripojenie vody, plynu alebo elektriny.

Záver

Cieľom bakalárskej práce je determinovať na konkrétnych príkladoch náklady, ktoré účtovná jednotka musí, môže alebo nemôže zahrnúť do ocenenia vlastnými nákladmi a porovnať ocenenie vlastnými nákladmi a obstarávacou cenou. Oceňovanie je veľmi striktné legislatívne upravené, neexistuje voľná možnosť voľby oceňovacej veličiny pri obstarávaní majetku, stále si však môže zvoliť spôsob akým majetok obstará, čím sa zaviazá účtovná jednotka použiť adekvátnu oceňovaciu veličinu. Ak by sa účtovná jednotka rozhodla nedodržiavať legislatívu, porušila by zásady účtovníctva – pravdivosť a vernosť údajov – čo by viedlo k nepravdivým údajom zobrazeným v účtovnej závierke, teda vykázaniu výšky výnosov a nákladov.

V prvej časti bakalárskej práce sme sa venovali hlavne teoretickým poznatkom, objasnili si oceňovanie a definovali základné pojmy pri oceňovaní. Cieľom tejto časti bolo identifikovať teoretické poznatky o oceňovaní, aby sme ich následne mohli aplikovať na modelovej situácii. Ďalšia časť bakalárskej práce je zameraná na aplikáciu jednotlivých poznatkov z prvej časti na modelových príkladoch vo fiktívnej účtovnej jednotke TechWiz s. r. o. Svoju pozornosť sme venovali tomu, aby bolo ocenenie v súlade so zákonmi a predpismi. Znázornili sme si priebeh oceňovania, pričom sme narazili na nejasnosti v legislatíve, s čím sme sa obrátili na Finančnú správu Slovenskej republiky, ktorá nás nasmerovala pomocou všeobecných informácií na účtovné predpisy týkajúce sa oceňovania vlastnými nákladmi, vďaka čomu sme sa vedeli pohnúť v práci ďalej. Upriamili sme pozornosť na problematiku rozlíšenia daňovo uznateľných nákladov a vyčlenili náklady, ktoré účtovná jednotka môže, nemôže alebo musí zahrnúť do ocenenia majetku a zásob, aby nedošlo ku skresleniu výsledku hospodárenia.

Oceňovanie majetku v účtovnej jednotke má významný vplyv na vypovedaciu schopnosť poskytovaných informácií. Výber oceňovacej veličiny závisí od spôsobu nadobudnutia majetku, účtovná jednotka sa preto musí riadiť Zákonom o účtovníctve, ktorý predstavuje v súčasnosti najvyššiu právnu normu upravujúcu oceňovanie na Slovensku.

Zoznam použitej literatúry

Knihy/monografie

1. FARKAŠ, Richard *Účtovná závierka obchodných spoločností*. Prvé vydanie. Bratislava : Wolters Kluwer, 2020. 1244s. ISBN 978-80-571-0247-2.
2. MAJDÚCHOVÁ, Helena a kolektív *Podnikové hospodárstvo*. Prvé vydanie. Bratislava : Wolters Kluwer, 2018. 422s. ISBN 978-8168-806-5.
3. ŠLOSÁROVÁ, Anna a kolektív *Účtovníctvo*. Druhé prepracované a doplnené vydanie. Bratislava : Wolters Kluwer, 2016. 296s. ISBN 978-80-8168-444-9.

Elektronické dokumenty

4. HÁLEK, Vítězslav *Oceňování majetku v praxi* [elektronický zdroj]. Prvé vydanie. Bratislava : DonauMedia, 2009. 246s. ISBN 978-80-89364-29-9. Dostupné na: https://eknizky.sk/wp-content/uploads/2019/01/HALEK.INFO-e-kniha-ocenovani_majetku_v_praxi.pdf
5. FEKETEHOVÁ, Renata, *Oceňovanie majetku a záväzkov ako významný nástroj metodiky účtovníctva* [elektronický zdroj]. Zborník vedeckých prác Katedry ekonómie a ekonomiky. Prešov : Prešovská univerzita v Prešove, 2008. S. 133-143. ISBN 978-80-8068-798-4. Dostupné na: <https://www.pulib.sk/web/kniznica/elpub/dokument/kotulic7/subor/feketeova.pdf>
6. Finančná správa Slovenskej republiky
Dostupné na: <https://www.financnasprava.sk/sk/titulna-stranka>
7. GÖGHOVÁ, Tímea. *Oceňovanie nehmotného majetku v kontexte IFRS* [elektronický zdroj]. In : Zborník medzinárodnej vedeckej konferencie. Bratislava : Ekonomická univerzita v Bratislave, 2009. s. 55-58. ISBN 978-80-225-2740-8. Dostupné na: <https://kuaa.sk/uploads/Oce%C5%88ovanie%20nehmotn%C3%A9ho%20majetku%20v%20kontexte%20IFRS.pdf>
8. International Financial Reporting Standards IFRS
Dostupné na: <https://www.ifrs.org/supporting-implementation/supporting-materials-by-ifrs-standards/>

9. Ing. PERGELY, Katarína. *Obstaranie dlhodobého majetku*. [online]. Verejná správa SR: 06. 02. 2023, cit. 03.02. 2024. Dostupné na: <https://www.vssr.sk/odborny-clanok/5-obstaranie-dlhodobeho-majetku-3.htm>
10. Ing. PERGELY, Katarína. *Ocenenie dlhodobého majetku v účtovníctve* [online]. Verejná správa SR : 14. 02. 2024, cit. 20. 03. 2024. cit. Dostupné na: <https://www.vssr.sk/odborny-clanok/2-ocenenie-dlhodobeho-majetku-v-uctovnictve-2024.htm>
11. Ing. PETROVICKÁ, Iveta. *Nehnutelnosť v zákone o dani z príjmov*. Ekonomické právne informácie : 27. 09. 2007, cit. 04.02. 2024. Dostupné na: <https://www.epi.sk/odborny-clanok/Nehnutelnost-v-zakone-o-dani-z-prijmov-12-Vstupna-cena.htm>
12. Ing. STRÄHLOVÁ, Jarmila. *Oceňovanie majetku a záväzkov* [online]. Ekonomické právne informácie : 27. 08. 2008, cit. 04. 02. 2024. Dostupné na: <https://www.epi.sk/vzor/Ocenovanie-majetku-a-zavazkov.htm>
13. ŠLOSÁROVÁ, Anna. *Oceňovanie základne v IFRS* [online]. In: Zborník z medzinárodnej vedeckej konferencie Teória, prax a vzdelávanie v účtovníctve a audítorstve vo svetle medzinárodných noriem. Bratislava : Horský hotel Akademik, 4.-6. 9. 2007, cit. 20. 03. 2024 Dostupné na: <https://kuaa.sk/uploads/Oce%C5%88ovacie%20z%C3%A1kladne%20v%20IFRS.pdf>

Právne normy

14. Opatrenie MF SR č. 23 054/2002-92, ktorým sa ustanovujú podrobnosti o postupoch účtovania a rámcovej účtovej osnove pre podnikateľov účtujúcich v sústave podvojného účtovníctva v znení neskorších predpisov.
15. Oznámenie č. 740/2002 Z. z. Oznámenie Ministerstva financií Slovenskej republiky o vydaní opatrenia, ktorým sa ustanovujú podrobnosti o postupoch účtovania a rámcovej účtovej osnove pre podnikateľov účtujúcich v sústave podvojného účtovníctva
16. Zákon č. 431/2002 Z. z. o účtovníctve v znení neskorších predpisov
17. Zákon č. 513/1991 Zb. - Obchodný zákonník
18. Zákon č. 595/2003 Z. z. o dani z príjmov v znení neskorších predpisov